

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09257

TSVIT

M. Pintshevski

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

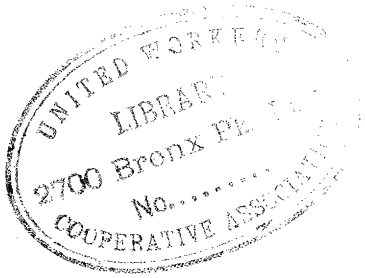

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

משה פינטשעווסקי

צווייט.

לידער

מוענאס איירעק

1918

ארויסגעגעבען פון א גרוסע פארעהרער פון משה פינשעווסקי,
וועלכע האבען צוליב דעם צוועק געגרינדעט א קאמיטעט אונטערן
נאמען „קאמיטעט פאר ארויסגעבען משה פינשעווסקי'ס לידער“.

בוענאס איירעס, 1918

אַנשטאַט אַ פאַרזאָרט.

דער קאמיטעט וואס האט זיך אונטערגענומען ארויס-
צוגעבען דאס פארלעגענדע בוך לידער, האט מיך מכבד
געווען, אלס אינטימען פריינד פון משה פינשעווסקי
און אלס איינעם וואס האט מיטגעהאלפן דעם יונגען
דיכטער אינ'ם רעדאקטירען פון דעם בוך, צו שרייבען
א פארווארט צו דער אויסגאבע, און, דעם אמת געזאגט,
איך האב מיך געפונען פון דער איינלאדונג אין א פאר-
לעגענהייט; עס האט מיך שאקירט, פון איין זייט, די
ראל וואס איך דארף געהמען אויף זיך, די ראל פון אן
אויטאריטעט וואס דארף מיט זיין הסכמה צוגעבען דעם
בוך זיין ריכטיגע וואג און זיין פארדינסטן ווערט, און
פון דער אנדער זייט שמייכעלט מיר דער כבוד פון
אונטערפיהרענס ביים אריינפיהרען אין דעם בית המקדש
פון דער אידישער ליטעראטור די ביכורים וואס ווערען
איהר דערלאנגט פון ארגענטינא אין דער פארעם פון
א בוך לידער און עס פרייט מיך וואס די אידיש-ליטע-
ראישע משפחה אין ארגענטינא, א משפחה פון בלויז
אנפאנגער, וואס האבען אליין, אהן קיינעם הילף גע-
טאפט זייער וועג און געזוכט זייער פנים אין דער לי-
טעראטור—און ווער ווייס צי זיי האבען איהם געפונען—
האט ארויסגעגעבען פון זיך איינעם מיט א באשטימטער
פיוזאנאמיע, וואס בריוונט אריין אין דער אידישער לי-
טעראטור אוערכס וואס איז אין איהר, אויב ניט אין גאנצען
ניי, דאך א נייס; די פאעזיע פון קראפט און לידענשאפט.
איבער דעם ליטערארישען ווערט פון די לידער און
איבער זייער פלאץ אין דער אידישער ליטעראטור ווע-
לען געוויס די ליטעראטור-קריטיקער געהמען דאס ווארט.
איך וועל מיך בלויז באניגענען מיט פארשטעלען דעם
יונגען דיכטער, וואס עס וועט פיליכט דינען די קרי-
טיקער אלס מאס פאר זייער אבשאצונג.

משה פינמשעווסקי איז געקומען קיין ארגענטינא אין 1913, א צוואנציג יעהריגער ברויט-בייניגער בחור פון דעם שטעדטעל טעלענעשטי, אין בעסאראביע. ער האט געלערענט אין אדעסער ישיבה און איז אנגעזאפט געווען מיט דעם גייסט פון העברעאיש.

נאך אינגעלווייז האט ער געשריבען העברעאישע לידלעך אין „הפרחים“ פון י.ב. לעוונער און שפעטער אין „מולדת“ וואס איז ערשינען אין פאלעסטינא אונטער דער רעדאקציע פון ש. בן ציון. ווענדיג אין אדעס איז ער געווען נאהענט צו ח. נ. ביאליק, וועלכער האט איהם געגעבען מוט צו שרייבען, האפענדיג צו זעהן פון איהם א העברעאישען דיכטער. ווען פינמשעווסקי האט געמלדעט ביאליק'ן וועגען זיין באשלוס אבצופארען קיין ארגענטינא, האט ער איהם געווארענט דערפון, פארשטעהענדיג אז אין דעם דאווענען ווייטען לאנד אהן א העברעאישער סביבה, וועט דער יונגעראמן, פאר העברעאיש פארלארען געהן. און זיין מורא איז ווירקליך מקיים געווארען; פינמשעווסקי האט דא, אין בוננאס איירעס, זיך באקאנט מיט א קרייז פון דעמאקראטישער יוגענד, ליבהאבער פון דעם פאלקס שפראך, און אונטער זייער איינפלוס, און מעהרסטענס אונטער'ן איינפלוס פון דעם וואס שרייבט די שורות, האט פינמשעווסקי אנגעהויבען שרייבען אין אידיש. צוריקקומענדיג צו אידיש, צו דער שפראך פון טאטע-מאמע, איז פינמשעווסקי אייך צוריקגעקומען צו זיך, צו זיין אייגענארט, צום גרונד פון זיין כאראקטער, וואס איז א פראדוקט פון זיין גע-בורט-שטעדטעל, וואס ער האט ליעב ווי מען קען נאר ליעב האבען די היים; וואו עס לעבען איינגעפונדעוועמע, פעסטע און געזונדטע בעסאראביער אידען, אידען גבורים, און וואו די נאטור איז אזוי רייך און פארביג, אזוי פאר-שידען און מאלעריש; וואו די זון גיסט אן די פאפ-שועס און די וויינטרויבען און וואו דער „וואלעך“ זינגט זיין „פארניאלע“ פאשענדיג די שאף; וואו די ציי-גייער גנבענען פערד און ציגיינערטעס שפרעכען כשרף און וואו אידישע בחורים שלאגען זיך אויף מעסערס צוליעב א מיידעל...

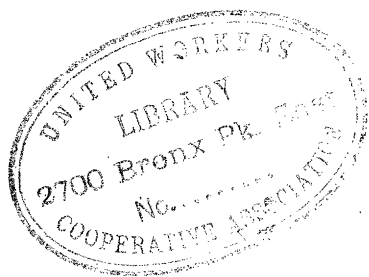
פינמשעווסקים אויג זעהט אומעטום בלויז בילד און

פארב און קרעפטיג לעכען און אויף איבערצוגעבען דאס
וואס ער זעהט, באויצט ער א רייכע, בויגנע און ריט-
מישע שפראך, וואס ער האט געבראכט מיט זיך פון זיין
שטעטלעל, מיט א געוויסען העברעאישען גלאנץ וואס
ניט איהר צו א באזונדערן חן.

לאמיד זיך דא אבשטעלען, כדי מיין פארשטעלען זאל
ניט איבערגעהן אין א לויב צו מיין פריינד דעם דיכטער,
וואס דאס לאו איך איבער פארין אויג פון די קריטיקער.
איך וועל דא בלויז אנמערקען או העלפענדיג דעם
אויטאר צו רעדאקטירען דעם בוך, האבען מיר ניט מקפיד
געווען אינעם שלייפען די לידער, האלטענדיג אז דעם
דיכטער קען מען דערקענען פון זיינע חסרונות אזוי ווי
פון זיינע מעלות.

פ. כין.

ב. איירעס, אויגוסט 1918

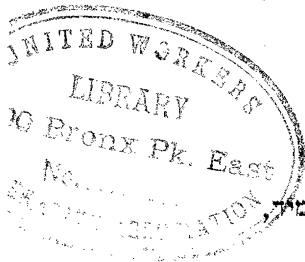
ליבען.

פֿי-פֿי! פֿא-פֿא!..

פֿי-פֿי! פֿא-פֿא! אַ נייע שפּראַך!
און דוין-דוין-דוין! און צווי-צייג-צייג!
דאס ליד פֿון וואַלד, פֿון פעלד און שליאַך,
פֿון בוים און זאַנג, פֿון גראַז און צווייג!

אין וואַלד אַרײַן! פֿי-פֿי! פֿא-פֿא!
און האַסט אַ מיידעל—נעם זי מיט!
און האַסטו ניט—
חי-חי! האַ-האַ!

ס'איז נאַרניט מענש!—גלין-גלין! זום-זום!
האַב ליב דעם פֿאַרנאָ האַב ליב די רויז!
קיין מיידעל ניט?—איז דא אַ פֿלוס!
עס מאַכט ניט אויס!

פֿי-פֿי! פֿא-פֿא! אַ נייע ליד!
אַ פּײַנעל ווער! אין פעלדער פֿליח!
און שפּרינג, און שריי, און ווער ניט מיד,
און קוש דאס גראַז—האַ-האַ! חי-חי!

און זעהסט אַ וואַסער—שטעה ניט! שפּרינג!
און פֿליסקע זיך אין זילבער-שוים!
טאַ-רי! ראַ-ראַ!—אַ קוויטש! אַ זינג!
ניטא קיין פֿלויט! ניטא קיין צוים!

ניטאָ קיין צוים! ניטאָ קיין גאַט!
פֿי-פֿי! פֿא-פֿא! דער וועלט אַ פּײַג!
און קוש דעם בוים! און קוש זיין בלאַט!
און זינג דאס ליד פֿון גראַז און צווייג!

ר א ר א

איינגעטוליעט אין א פערנעל,
לינט מיין שמעדרטעל טעלענעשטי.
ווי דערשראקען, ווי עס שעהמט זיך,
הילט זיך עס אין גרינע לאנקעס,
לאסטשעט זיך צום וואלד פון דעמבעס,
בעט ביי איהם א פיצעל שאמען;
קען חלילה א ווינטעל קומען,
און איהר שלייער נאך פאררייסען,
און די לאַקען נאך צעפאטלען,
גרינע לאַקען—זאנגען, גראזען.
קען א שטראַל חלילה קומען
און אנטפלעקען איהרע ברוסטען,
יונגע, פוכלע—קרענצלעך טרויפען...
א, מיין שמעדרטעל! ווי ביזט שעלמיש!
ווי דו ליבסט דעם ווינט, די שטראלען!
ווי דו חלשיםט נאך א שמערען!
שעמסט זיך, אפער, און פארבארגסט זיך
ווי א יונגע כלה-מידעל...
נאר צומאל, אין נאַכט פון פריהלינג,
פינדסטו אויף דיין גרינעם שלייער,
און צעשוויבערסט דיינע לאַקען,
פאלען סטענגעס, פאלען שנורען—
פייטען גראזען, פייטען בלומען.
האסטו פושה פאר די הימלען,
לאַכסטו דריי מאל, וויינסטו דריי מאל,
ווי א פופצעניעהריג מידעל
אין די אַרעם פון א בחור...
און נאר פלוצעם—אן-פאַ! אן-פאַ!
וואס זיך שעמען! הום-מאַ-די-ראַ!
און דו לעגסט זיך מיטן טייכעל,

און דו שמייכעלסט צו די דעמבעס,
שיקט דיר יעדער זיין מתנה,
דער א נעבעל, דער א נעבעל—
קלאהרע נעבלען—ס'איז דאך ליבע
פון א וואלד און פון א וואסער.
לינסטו נאקעט און פארטאיעט,
און דו זינגסט א שמילע שירה.
הערט זיך איין די נאנצע בריאה,
זינגט מיט דיר דאס בית-הקברות,
זינגט דאס אלטע בית-המדרש,
כאפען אונטער ווייסע שטיבלעך,
כאפען אונטער ציגען, הענער...

זיבען וועגען פון מיין שמעדטעל
שניידען דורך די גרינע לאנקעס.
פיהרען דריי אין גוישע גערטנער,
דריי צום פריצים אלטע ווילא,
און דאס לעצטע שמאלע וועגעל
פיהרט אין דערפעל אירישעני.

אויף דעם וועג וואס פיהרט צום דערפעל
געה איך אלע בין-השמשות,
צו מיין יונגער ליבער לאלאין.
און מיין לאלא איז א שיקסעל
מיט צוויי גרויסע בלויע אויגען.
—עפען, לאלא, אויף דאס פענסטער!
שפרינגט מיין ליבע פון איהר בעטעל
אין א העמד פון קלאהרען לייווענד,
אין דער פינסטער טאפט זי, טאפט זי,
ריגעלט אויף מיט הייסע פינגער.
—שי מאי פאש?—און פייכטע קושען
גליטשען זיך פון פיסקעל איהרען.

אויף א שמאל און וויפער בעטעל
 ליגן מיר ביידע. איך און לאַלאַ.
 און מיין מויל אויף איהרע ברוסטען,
 שיקסעל-ברוסטען שמיפע, הייסע!
 און אין שטוב איז שטיל און פינסטער.
 נאר איך זעה— אין יענעם ווינקעל
 הענגט דאס בילד פון סוואונטו-ג'ארני,
 און צוקאָפענס שטעהט אַ צלם,
 זאל איך נאר די האַנד אויסשטרעקען—
 טאפ איך אן זיין קאלטען מאַרמאַל.
 קען דער צלם דוכט זיך ריידען—
 נאר ער שווייגט און וואַרט אויף עפעס...
 ווערט מיר קאלט. לאַלאַ ברענט דאָך,
 און איך ציטער! — לאַלאַ! לאַלאַ!
 קוש מיך שטאַרקער! דריק מיך פעסטער!
 וואַרף אראפ דיין העמד פון לייווענד,
 וועט דיין קערפער מיך פארברענען...
 זינגט מען ערניץ. דוכט כל-גדרי.
 שטיל געצויגען. דאנ-דר-נא...
 אוי-וועה, אוי-וועה... דאנ-דר-נא...

.....
 לאַלאַ ברענט. און דאָרט ביים פענסטער,
 הער איך קלאהר אַ שופר-בלאזען;
 אלטע אידען, צוויי מנינים—
 געהן ארום מיט שוואַרצע ליכטלעך,
 בויגען זיך און זוכען עפעס.
 — אַ נשמה!.. וועמענס? וועמענס?
 דא נאר? דא? ביי לאַלאַ'ס פענסטער?
 יעדער טראגט מיט זיך אַ קינה,
 איינער פליסטערט: שמע קו-ל-נו...
 און אין ווינקעל שטעהט דער צלם,
 דוכט, אט הויפט ער אן צו ריידען...

מיטן טאג גלייך, לאז איך איבער
מיין געליבטע יונגע לאלא,
און איך געה צוריק אין שטעדטעל.
וואו עס הויבט זיך אן דאס שטעדטעל—
שמעקט א אלטע פוסטע קווינע.
שמעקט זי עלענד און פארגעסען.
זאגען ווייבער אז גלגלים,
מאנצען דארטען שווארצע נאכט-טענין.
און פארטאג-צו ברענט דארט עפעס—
שאַרבענס, קנעכלען, גאנצע הויפענס;
ווערט א רויכעל, גרוי און בלוילעך—
זאגען ווייבער, דאס איז כשוף!
טרעפט זיך טאקי, פאהרט א פויער,
קומט דאס רויכעל איהם אנטקעגען,
פאהרט ער שעהן און דערפאהרט ניט.
ווען איך געה פארביי די קווינע,
ווייזט מיר אויס, אין שוואַרצען בלאזואק,
רופען לצים אן מיין נאמען...
און א ווינטעל פאמשיט מיך, פאמשיט מיך:
אוי, דו רשע! אוי, דו רשע!
ליבסט א שיקסעל און דו קושסט זי!..

נאר גאר פלוצים—אז-פא! אז-פא!
וואס זיך שעמען! הומ-טא-רי-רא!
ס'איז די שטימע פון מיין שטעדטעל!
קיינער הערט ניט, קיינער זעהט ניט,
זיי עס שפילט זיך מיט די נעבלען,
וואס דאס טייכעל און דאס וועלדעל
האבען איהר ביינאכט געשאנקען...

סטעלא.

סטעלא—איז מיין מיידעלס נאמען.
קלינגט דאך ווייס דער נאמען סטעלא—
און דערמאנט מיר ווייסע בלומען,
גרויס און צייטיג.

און דערמאנט מיר מאָרגען-וואַלקענס,
ווייסע פיצלעך, איידער ס'טאגט גאך.
יענע ווייסע פיצלעך וואַלקען,
רוף איך חסד.

קיינער ווייסט ניט...

דאס איז סודות פון באניגען,
ווען עס טהוט זיך אפ אין הימעל
מיט דעם שטנס'ס בעס און קטרוג;
קומען וואַלקענס, ווייסער חסד—
גאט איז מוחל!

סטע—איז דינער פערלמוטער,
לא—איז שנעע אין מימען זומער—
סיון שטעהען ברייטע פעלדער,
ווייס-באפליטערט, אנגעשנעעט.
און אנטקעגען בערגער, בערגער—
זענען זיי פון פערעלמוטער—
און מען זאגט אז ערגעץ וואַקסען
בוימער אויך פון פערעלמוטער—
דאס איז סטעלא.

שמעה איך איינמאל אויף א פעלזען,
ביי דעם ברעג פון ים פון גרויסען.
איז דער ים געווען אין תאוה,
אין געפינעט.

דוכט מיר אויס די ווייסע פינע—
דאס איז סטעלא!

שטיקלעך סטעלאַ. איהרע דיכען, איהרע אַרעם.
און פון ווייטען, גאר פון ווייטען,
בולבען זיך צוויי קליינע בלעזלעך,
ווייסע בלעזלעך, שוים און פינע,
ווייס איך אלעס—

ס'איז דאך סטעלאַ'ס קליינע ברוסטען!..
שריי איך—

סטעלאַ! סטעלאַ!.. ביזט פארכשוּפּט!
קרומט מיר נאך דער ים מיט קנאה—
סטאַלאַ... סטאַלאַ...

ז'איז נישט דא נאריש אינגעל!
וואלט זי נאר צו מיר געקומען,
שלייכען זיך אין בוזעס סיינעם!
סטאַלאַ... סטאַלאַ...

ווייל—דער ים—איהר קענט איהם קיינער!
דאס איז דאך אַ ווילדער געגער,
מיט אַ גראָב פארשוויצטען פנים,
וואס ער ווייסט נישט פון קיין סגל!...
שטעה איך איינער אויף דעם פעלזען,
און דער בעזער ים צעגלאַצט זיך,
מיט מיליאנען אבגרונד-אויגען...

שטעהט אַ שווארצער בער און שרעקט מיך...
ביז עס קומט אַ סערפ-לבנה,
טרויסטען מיך די בלייכע שטראלען,
קלינגען דין די בלייכע שטראלען—
חרמש, חרמש... סגל-צירה...
חרמש-חרמש... סגל-צירה...
דאס איז סטעלאַ!

פלאַרינדאָ.

אין מיין שמעדטעל טעלענעשטי—
צײשען גראַז און צײשען זשאַפּעס,
צײשען גרינע יאַשצערײצעס,
שמעט אַ קליין צעבראַכען שטיבעל.

פריה-באנינען און אין אווענד,
הענגט אַ ווייסער פרומער נעבעל
איבער בארג און איבער טאהלען,
איבער בוים און איבער ברונעם.
פאלט אַ פאַליע פון דעם נעבעל
אויך אויף יענעם קליינעם שטיבעל.
שמעהט דאס שטיבעל ווי געצערטעלע,
ווי געטרייסט פון נעבעל ווייסען.
זעהט עס מארגענס אויס אַ יונגלינג,
שוואַך און ארעם אהן אַ מאמען.
זעהט עס אויס אַ קליינער יתום,
בארפּיס, נאקעט, אבגעריסען.
און דער נעבעל—יונגלינג-טרוימען,
קנוילען אומעט נאך אַ מאמען...
אווענד—דוכט זיך, שמעהט אַ זקן,
מיט אַ אלט-געקנייטשטען שמערען,
מיט אַ רוקען איינגעהויקערט,
און ער פעסטעט זיך נאך יונגענד,
און פאַרבענקט זיך נאך אַ בענקשאפט...
זעהט דאס שטיבעל אויס אַ זקן,
און דער נעבעל זיין נשמה.

אין דעם שטיבעל וואוינט פלאַרינדאָ.
אַ ציגיינערין אַ יונגע,
מיט צוויי אויגען, צוויי פאַרנאכטען,
מיט צוויי ברוסטען טונקעל-קלאהרע.

אין מיין שמעדמעל טעלענעשמי,
זאנען מענשען אז פלאַרינדאָ
קען די שפראַך פון אלע שדים.
איהרע בליקען—שרעק און כשוף!
איהר נשמה—פייער פון גיהנם!
נאַכט-ביינאַכט אין ווייסע קליידער,
נעהט זי, זאגט מען, אויף די קברים,
שלייכט זיך דאָרט צעווישען שאטענס,
קלייבט דאָרט גרעזלעך, טראַפענס נאַכט-טוי,
זאמעלט אלעס אין אַ שאַרבען,
און אין מאַרגען שפּרוכט זי סודות
אין איהר קליין צעבראכען שטיבעל.

און איך ליב אזוי פלאַרינדאָ!..

זומער-אווענד—קיינער זעהט ניט—
יאנען מיר זיך אין די גראזען.
שפּרינגט פלארינדא אין אַ טייכעל,
האַר-צעשוויבערט, ברוסטען-נאַקעט,
און צוויי קליינע מיידעל-פיסלעך
פליסקען שעלמיש אין די וועלען...
און איך יאג פלאַרינדא'ן נאַקעט,
און איך קוש איהר האלז און נאַקען...

ווינטער-אווענד—קיינער זעהט ניט—
ביידע זיצען מיר אין שטיבעל.
גענען קנאַקט אַ ראָזע פייערל.
עפעס זאגט עס וועגען כשוף,
וועגען לעבען פון ציגיינער,
אַנסטיג לעבען, עלענד לעבען,
אהן אַ נאט און אהן אַ תפלה...
קנאַקט דאס פייערל. רויטער ווערט עס.

שפינט זיך פחד אין מיין האַרצען.
און דאס שטיבעל— אַ מצבה
אויף אַ שטילקייט און אויף שאטענס.
שוויינט פלאַרינדאָ און זי צויבערט.
און איך שרעק זיך און איך פלאטער.
דוכט, די שטילקייט הילכט און לויערט,
דוכט, דאס ראזע כשוף פייערל
ברענט מיט הוזק אין מיין האַרצען.
וויל איך אויפשטעהן און איך קען ניט.
וויל אנטלויפען— נאר מען לאזט ניט...
טויזענד שדים, מחנות, מחנות
האבען מיך ארומנערינגעלט,
און מען וויגט זיך אין אַ ריידעל.
און פלאַרינדאָ צויבערט, צויבערט,
און דאס פייערל רויטער, רויטער—

.....

זאגט דאס יונג ציגיינער-מידעל:
ווילסטו ווערען מיין געליבטער?
שענק די שדים דיין נשמה!
מיר— דיין האַרץ און דייןע אויגען,
ווער אַ שד און ביזט מיין ליבסטער!..

ווען פלאַרינדאָ קושט מיין שמערען
וואָך איך אויף. ארום, די שטילקייט.
און דאס פייערל אויסגעלאשען.
ערגעץ טיקט זיך נאך אַ פונק קוים.
און אין דרויסען פריש און פראסטיג,
אויף דעם שטיבעל שנעע-תכריכים,
און אין האַרצען, טיעף אין האַרצען,
ברענט אַ רויט ציגיינער פייערל...

צוויי ליליען.

אין די וועלדער פון בראַזיליען
וואַקסען קיינמאל נישט קיין ליליען...

ווער זשע האט אין וועלדער יענע
איינגעפלאנצט צוויי ליליען שעהנע?
איינע ווייס און שוואַרץ די צווייטע,
און די שטענגלעך בלוזיג-רויטע?—
אין די וועלדער די געדיכטע,
האט פאַסירט אזא געשיכטע:

ס'איז געווען אמאל אַ ניגער,
יונג און ווילד אזוי ווי אַ טיגער.
ווי אַ צעדער שלאַנק און מעכטיג,
און די קרויזען זיינע—פרעכטיג!
מיט אַ בליאַסק פון שוואַרצען דימענט!
און זיין ברוסט—אַ פעסטער צימענט.
ליפען גראַב, און ווייסע צייהנער;
זעהר אַ שעהנער! זעהר אַ שעהנער!
הויך אויף צוויי מיט האַלבען מעטער!—
זיין געצעלט פאַדעקט מיט בלעטער,
רויזען-קרוינדלעך, בלומען-ריימלעך,
ציישען די געדיכטסטע בוימלעך.

און די שוואַרצע טעדא-מיליע,
שעהנסטע מיידעל פון בראַזיליע—
איז געגאנגען קלייבען יאָנדען,
און דערזעהן אין גראַז סמאָראַנדען!
צוויי סמאָראַנדען שוואַרצע, גלאַנצען—
טעדא-מיליע הויבט אן טאַנצען,
און דערפרעהט זיך מיט די שטיינער,

און באווייזט די ווייסע צייהנער...
 אויף א רויטער זיידען-סטענגע
 וועלען די סמאראגדען הענגען,
 ציישען איהרע שווארצע ברוסטען—
 וועלען אלע צו איהר גלוסטען!
 און זי האט זיך אנגעבויגען.
 נאָט! דאס זענען נאר צוויי אויגען!
 אויגען פון דעם שעהנעם ניגער,
 וואס ער לויערט אויף א מיגער.
 ליגט אין גראזען אויסגעצויגען,
 אין זיין לינקער האנד—דער בויגען,
 אנגעגרייט די פייל צו ווארפען,
 רעכטס—א מעסער מיט צוויי שארפען,
 לינקס—א זעבעל אויסן שיידעל.

זאגט דער ניגער צו דעם מיידעל:
 מעדא-מיליע! מעדא-מיליע!
 שווארצע שעהנהייט פון בראזיליע!
 דיינע ברוסטען—קרענצלעך טרויבען!
 וואויל צו דעם וואס טהוט דיך לויבען!
 וואויל צו דעם וואס טהוט דיך ריהמען!
 ס'איז דיין שטימע ליד און הימען!
 דיינע אויגען—צוויי געזאנגען!
 כ'האב געוואלט דעם מיגער פאנגען—
 ביזטו, ליבסטע, גאר געקומען!
 קום זשע אין מיין צעלט פון בלומען,
 וועל איך דיך מיט רויזען קרויגען,
 און דו וועסט מיט מיר דאָרט וואוינען.

מעדא-מיליע שמרעקט די אָרעם,
 און זי קושט דעם ניגער וואָרעם.
 און דער ניגער קושט זי הייסער,

ער איז גליקלעך ווי א קייסער!
פון דעם ים—די שעהנסטע קרעלען,
פאָווע-פעדער, טיגער-פעלען,
פון פארשידענע קאָלירען,
וועלען זיין געליכטע ציהרען!

ר'האט זי צוגעצויגען נאהענט,
און אין יענעם זעלבען אוועג,
האט ער איהר מיט הייסע אויגען,
קלייד און העמד אראפגעצויגען,
און אנטפלעקט די שוואַרצע ברוסטען,
און פאמאָנט מיט ווילדע לוסטען.
מיד איז זי געבליבען ליגען,
און געשוויגען. און געשוויגען...
נאכדעם האט זי איהם געשוואוירען,
אז איהר ליבע וועט געדוירען,
אלע יאהרען, אלע צייטען—
און זי וועט איהם ניט פארבייטען!..

קומט אהין א ווייסער יעגער.
אין די טיעפע ווערדער פלעג ער
שיסען היות, כאפען שלאנגען,
פאָפּווגייען גרינע פאָנגען.
האט דער יעגער אנגעטראפען
טעדא-מיליע'ס שטיבעל אפען.
אין דער היים גימא דער ניגער,
לזיערט ערגעץ אויף דעם טיגער.
טעדא-מיליע איז געליגען
אויף די פעל פון ווילדע ציגען,
אין איהר ווייך געשמאק געלעגער.
ווי דערוועהן זי האט דעם יעגער,
איז ער כאלד איהר שטאַרק געפעלען!—

און פארגעסען אן די קרעלען,
וואס געשענקט האט איהר דער ניגער,
און די שעהגע פעל פון טיגער,
און די פעדער פון דער פאָווע—
און מיט הייסער, ווילדער תאווה,
גרייט זי אן איהר ווייך געלעגער
פאַרן ווייסען שעהגעס יעגער...

.....

איז דער ניגער אנגעקומען.
אנגעהויבען ביטער ברומען.
אנגעפולט מיט בלוט די אויגען—
שטעלט ער אן זיין פּייל און בויגען,
איין מאל, צוויי מאל אויסגעשאסען—
ציגען-פעל מיט בלוט פארגאסען!
און דערנאך ערשט זיי דערשטאַכען,
און צעשניטען. בייגער, קנאכען
הינטער בוים און בוים פאַרגראבען.
בלויז די קעפ פאַר ווילדע ראָבען
אויפגעהאנגען אויף אַ דעמבע,
און גערעוועט אויף אַ געמבע!
האט דער וואלד איהם נאכגעברומען...

ווען די נאַכט איז אנגעקומען,
איז דער ניגער—קאַפ-געבויגען,
מיט פארוויינטע, רויטע אויגען,
רויט פון אייפער—אנגעצונדען,
ערגעץ-וואו אין וואלד פארשוואונדען...

איז געשעהן דערנאך א וואונדער—
פון דעם בלוט פון ביידע זינדער,
האבען אויסגעשפראצט צוויי ליליען,
אין די וועלדער פון בראזיליען—
איינע ווייס—און שווארץ די צווייטע,
און די שטענגלעך בלוטיג-רויטע!...

אין די אויגען...

אין די אויגען פון מיין ליבסטע,
זעה איך פעלדער גראז.
טייכלעך פליסען, שעמערירען,
פורפור, בלוי און ראז.

אין מיין ליבסטעס אויגען-טייכלעך,
שפיגעלט זיך דער רוים.
און א שטערען אין די וועלען,
וויגט זיך, וויגט זיך קיים.

טייבלעך פליהען, ווייסע, ראָבע,
פאַרלעך אלערליי —
און נאָר פלוצעם אויף די גראזען
פאלט א פרישער שנעע!

זומער-ווינטער! — האַ-האַ, האַ-האַ!
שנעע אויף גרינעם פעלד!
אין די אויגען פון מיין ליבסטע
צויבערט זיך א וועלט!

אויף די ברוסטען פון מיין ליבסטע
שפאַר איך אַן מיין קאַפּ —
הער איך ס'קנאַלט א יונגער דונער,
פאַלט א קיהלער טראָפּ.

הער איך ס'שפילט א פאסטוך פייפעל,
שפילט א באַנגליך ליד.
און א תפלה ניסט זיך ערגעץ —
דאָווענט וואו א איד.

און דער יונגער דונער שמארבט שוין,
קומט א צווייטער באלד.
און עס טרעשמשען ערגעץ שפיינער,
ס'ברענט א גרויסער וואלד.

און מען שמעלט א הופה ערגעץ,
חזן זינגט מיט קאהר...
אין די אויגען פון מיין ליבסטע!
אויף איהר ברוסטען-פאָר!

שווימט א פישעל...

שווימט א פישעל אין דעם ים-סוף,
צו דעם ים-המלח.
שווימט עס גאנצע טעג און וואַכען,
לעפעדיג און פרעהליך.

צו זיין ליבסטע שווימט דאס פישעל,
טראַנט איהר אַ מתנה—
זיבען שטראַלען פון די שטערען,
צעהן—פון דער לבנה!

צוויי רובינען פון סמבטיון,
טייערע, ניט צום שעצען!..
קומט אַ פישער צו דעם ים-סוף,
שפּרייט דארט אויס די נעצען.

שפּרייט דאָרט אויס—און פאַנגט דאס פישעל,
שפּאנט זיך 'היים פאמעליך—
עלענד בלייבט אַ פישען-כלה
אין דעם ים-המלח!

פליהט אַ אָדלער איבער בערגער,
אונטער פרוינער כּמאַרע.
אויסגעצויגען האלו און שנאכעל,
פעסט די פלינגלען שטאַרע.

צו זיין ליבסטע פליהט דער אָדלער,
טראַנט איהר אַ מתנה—
זיבען שטראַלען פון די שטערען,
צעהן—פון דער לבנה!

צוויי רובינען וואס זיי לויכמען,
זוי זיין ליכסמעס אויגען!..
קומט א יעגער אין די בערגער,
שמעלט דאָרט אָן זיין בויגען.

שמעלט דאָרט אָן—און ס'פאלט דער אדלער
אין די הענט פון שונא—
עלענד בלייבט א אדלער-כלה
אונטער כמאָרעס ברויגע!

וואס האסטו דייין פנים? ..

וואס האסטו דייין פנים אין קישען באהאלטען,
און וויינסט מיין געליבטע און לאַכסט?
נו—וועל איך פאַרלעשען דאס ליכטעל דאס פרעכע,
א סימן—איך ווייס וואס דו טראַכסט!

דיין טרעהר איז אַ הספד: אין דיר איז געשטארבען
אַ יונגענקע מיידעל, נאך רוין;
דיין שמייכעל—אַ הימען פון ליבע און תענוג:
אין דיר איז געבוירען די פרוי!

אַ קורצענקע וויילע. וואס איז דען אַ וויילע?
אַ נארניט! אין האַרצען אַ טיק...
אַ קרעכץ פון אַ מיידעל, אַ רגע פון בושה,
אַ אייביגקייט ליבע און גליק!

נו, שווייג, מיין געליבטע, נו, וויין ניט, נו וויין ניט—
ווי זיס ס'איז פארביי אונזער נאַכט!
און איצטער—עס מאַנט שוין. דער הימעל ווערט
בלאַס-בלוי,

אַ ראָזעווע מאָרנען ערוואַכט...

איך נויג מיין אויער...

איך נויג מיין אויער צו דרערד,
און כ'הער זיך איין.
און הער דאס הירזשען פון דיין פערד
אויף זיבען מייל—א, ליבער חתן מיין!

און ווען דו זינגסט אין פעלד,
פון ליבע און פון וויין—
ווי א צויבער-קוועלכעל—קוועלמ
מיין הארץ אין מיר—א, ליבער חתן מיין!

כ'קום צום טייך אין נאכט,
פון לבנה שיין.
און ליג ביים ברעג און טראכט
פון דיר, פון דיר—א, ליבער חתן מיין!

שוועפט א סאָווע מיר פארביי
און רוימט מיר איין:
דיין חתן, מיידעל, איז דיר מעהר ניט טריי!
וויינט מיין הארץ אין מיר—א, ליבער חתן מיין!

אויב אמת איז דער סאָוועס רייד—
הער זשע וואס ס'וועט זיין:
כ'האב מיין טאמענס ביקס פארגרייט
פאר דיין ברוסט—א, ליבער חתן מיין!

און אויב די סאָווע האט געשפעט—
הער זשע וואס ס'וועט זיין:
כ'שים זי גלייך! און איהר קערפער וועט
הענגען אויף מיין שחיר—א, ליבער חתן מיין!

און די אויגען איהרע—פאלש און גרוי—
וועלען א ציהרונג זיין,
אין מיין בייטשעל קרעלען, וואס איך ליב אזוי,
ווייל ס'איז דיין געשאנק—א ליבער חתן מיין!

טרייב זשע שנעל דיין פערד,
אין לבנה-שיין!
איך גויג מיין אויער צו דר'ערד,
און ווארט מיט אַנגסט—א ליבער חתן מיין!

וואלענטינא.

שנעע און פראַסמ, און אלעס בלענדעט.
ערד און הימעל ווייס און ווייס—
וואלענטינא כאפט דעם פוטער,
און זי לאזט זיך אויפ'ן אייז.

שנעע און פראַסמ, און אלעס בלענדעט,
און די ווייסקייט מאַכט אַזש דול!
וואלענטינא איז אַ נאוועל,
יאגט און שפרינגט מיט יונגענד פול.

—העי, דו בחור! קוק און שעהם זיך!
איינס! און צוויי! און דריי! און פיער!
ניטע... לאך ניט!—פון דיין לאַכען,
בין איך דאָך געפאלען שיער...

איינס און צוויי!—און קוק, דו בחור,
ווי מען טהוט זיך אַ צולאז!
וואלענטינאס ליפלעך—פיער!
איהרע בעקלעך—פריש און ראז!

און דער בחור קוקט פארוואונדערט.
שנעע איז קאַלט—אין הארצען גליהט!
—אונבעקאַנטע, ווירדע מיידעל,
גיב דיין הענטעל, ביזט שוין מיד!

—קום, דו בחור, נא מיין האנד דיר!
וואַרעם זי מיט דייןע קיש!..
שנעע און פראַסמ, און אלעס בלענדעט,
און די וועלט איז ווייס און פריש!

מיט א פרעמדען שעהנעם בחור
פליהט די ווילדע, לאכט און שטיפט—
און אזוי פאמעליך, דוכט זיך,
האט זי זיך אין איהם פארליבט!..

שנעע איז קאלט—אין הארצען גליהט!
הייסער זענען ווינטער-קיש!
אלעס בלענדעט... ערד און הימעל—
און די וועלט איז ווייס און פריש...

בלה-ליד.

כ'האב א נאכט געווארט. א בלויז נאכט פארלוירען.
ביי די סטויגען שטרוי.
אויף מיין ברעם איז דער מאָרגענשטראַל געבוירען.
געפאלען אויף מיר מוי.
און ווען דערזעהן האבען מיך די פויערען—
האבען זיי געשפעט אזוי!

ביי די סטויגען שטרוי האב איך איינגעשלאפען.
אין הלום דיך געזעהן—
א שוואַרצער מענש איז לאַכענדיג פארבייגעלאפען.
אין האנד—א קבר-ביין.
א פרעג געטהון—צי זאל ער דיך באשמראפען—
כ'האב געענטפערט: ניין.

האט דער שוואַרצער דאן גענומען העכער לאַכען.
און אזוי געלאַכט!
בערגער, טאהלען, דערנער—אלע, אלע זאכען
האבען אויפגעוואַכט—
ערד און הימעל שפאטען, טייך און וועלדעל פראכען.
און מיט זיי די נאכט!

מ'האט פון מיר גע'הוּזק'ט, און אויף מיר געוואונקען,
צעווייגט זיך האב איך אַזש.
און פלוצעם—א—איך האב גענומען זונקען
אין א אבגרונד—ראש.
מיינע טרעהרען ווערען שטערען, פון די שטערען
פונקען.
פון די פונקען—אַש!

כ'האב ערוואכט, און האב פארשטאנען, חתן מיינער,
אז איך ווארט אומזיסט.

כ'האב געפרעגט אויף דיר די וואנדלענדע צייגיינער,
האט קיינער ניט געוואוסט;
דער עלטסטער האט געשפראכען: דער חתן דיינער,
א צווייטע מיידעל גלוסט! ...

כ'האב א נאכט געווארט. א בלויע נאכט פארלויבען,
אין אננסטען און אין פיין.
גראבט א קבר, פויערען! ס'וועט ניט לאנג געדויערען
און מיינער וועט ער זיין!
נאכט-כיינאכט דער שווארצער וועט מיין קבר לוייערען,
אין לבנה-שיין ...

מיט די נעגעל וועט ער אין מיין קבר רויען,
גנבענען א פיין.
סאוועס וועלען ווייגען, הינד דאן וועלען וואויען,
קריצען מיט די צייהן.
און אזוי, זיך הערען וועט ביז מארגען בלויען
דאס אומעמיג געוויין! ...

דער שנעע האט פארשאטען...

דער שנעע האט פארשאטען די וועגען —
ניט לאז דיך אויף יאגד איצט, מיין ליבער!
ווער קען דען איצט וויסען די טאהלען?
ווער קען דען איצט וויסען די גריבער?

דער שנעע האט פארשאטען די וועגען,
די לופט איז איינשווינגען אין לויער,
און טאמער וועט קומען א פרעמדער —
און פרואווען דעם ריגעל פון טויער?

דער וואלף איז אום זומער פארביטערט,
אום ווינטער נאך בעזער און ערגער! —
דעם קאפ האט ער עלענד פארריסען,
און וואויעט צעווישען די בערגער...

דער אווענד איז שלוי און געהיימליך,
דער פראסט איז געהיימער און שלויער!
און טאמער וועט קומען א פרעמדער —
און פרואווען דעם ריגעל פון טויער?

אט קריכט שוין ארויס פון די וועלדער,
די נאכט מיט איהר מחנה געשפענסטער,
אין רינגלען ארום אונזער שטיבעל,
און קוקען אריין אין די פענסטער...

די נאכט האט פארכשופט די וועגען,
דער שנעע ווערט אלץ בלויער און בלויער.
און טאמער וועט קומען א פרעמדער —
און פרואווען דעם ריגעל פון טויער?

די ציגענע פעל זענען גרייט שוין...
און כ'האב שוין דאס ליכטעל געצונדען...
און כ'האב שוין די לאקען צעפלאכטען,
די שנירלעך פון העמד שוין צעבונדען...

די דעק מיט מיין לייב כ'האב דערווארעמט,
די ציגענע פעל — מיט מיין פיבער...
און קוק, ווי איך פלאטער און בעט דרך —
ניט לאז דרך אויף יאגד איצט, מיין ליבער!

באשעהרם איז געווען...

באשעהרם איז געווען, אז מיין פרוי זאל געהערען,
צו א רייכען בן-מלך, א פרינגץ—
און געווען איז זי מיינע, א ארעמען דיכטערס,
וואס האט בלוז א ביסעלע מינגן...

און געווען איז זי מיינע, א ארעמען דיכטערס,
וואס איז אין זיין ארעמקייט רייך—
מיין גאנצער פארמעגען: א הילצערן שטיבעל,
פון פארענט א בוימעל, א טייך—

פון הינטען א גארטען מיט ווייסע יאסמינען,
מיט פלימאלעך ראזע און געל.
דעם דיכטערס פארמעגען!— א בלימעל, א טייכעל,
א קלייניגקער הילצערנער צעל.

פארשטעהט ניט מיין פרוי אט די דאוונגע אוצרות,
און גארט נאך א גינגאלדען הויז—
מיט זילבערנע טהירען, בריליאנטענע פענסטער,
מיט בוימער-סמאראנדען פאראויס!

און הינטען זאל פליסען א טייך מיט בריליאנטען,
מיט גאלדענע פישלעך אין טייך,
און טויזענד באדינער אויף איהרען א פיפס גאר,
זאלען א ווארף טהון זיך גלייך!

— נו, געה דיר, מיין פרוי, צו די פרינגען פון אופיר,
און איינעם פון זיי קלייב דיר אויס—
און זאל ער דיר שענקען א טייך מיט בריליאנטען,
דיר בויען א גינגאלדען הויז!

נאר ווייס, מיין געליבטע, די פרינצען, זיי זענען
פאלשע און שלעכט און ניט טריי!
און ווייס, אודער בעסטער פון זיי האט צוויי פרויען,
און אייניגע האבען צו דריי!

אזעק איז מיין פרוי צו די פרינצען פון אופיר,
געלעבט דארט אין זילבער אין גאלד.
באציהרט זיך מיט פערעל, רובינען, בריליאנטען,
פארמאגט — וואס זי האט נאר געוואלט!

נאר איינס האט געפעחלט מיין פרוי, דער פרינצעסין:
דעם דיכטערס א הארציגע ליד...
א וויסער יאסמינדעל פון יענע וואס האבען
ביים הילצערנעם שטיבעל געפליהט!

געקלאגט האט מיין פרוי נאך דעם הילצערנעם שטיבעל
נאך מיר מיט מיין ביסעלע מיניץ...
כאשעהרט איז געווען אז מיין פרוי זאל געהערען,
צו א רייכען בן-מלך, א פרינץ!..

צו מיר האט ...

צו מיר האט געשמייכעלט די יונגע פרינצעסין,
געוואלט מיט איהר שמייכעל מיך פאנגען.
אראפגעלאזט האט זי א בלימעל — און ווארט,
אז כ'זאל איהר דאס בלימעל דערלאנגען.

דאן וועט זי מיר שטרעקען איהר הענטעל צום קושען,
און איינלארען מיך אין איהר היכל!
נאר איך בין פארביי דער יונגער פרינצעסין;
מיך האט נישט געפאנגען איהר שמייכעל!

געקומען בין איך צו א ארעמער מיידעל —
מיין פשוטע, ליבענקע כלה.
אזוי פיעל פרינצעסינס האב איך שוין געזעהן —
מיין ליבסטע איז שעהנער פון אלע!

געווארפען האט זיך די פרינצעסין צו דרערד,
געוויינט — און דעם הימעל געשאלטען:
איך האב צו א בחור געשמייכעלט אין גאס,
מיין שמייכעל האט מיר נישט גענאלטען!

עס ליבט נאר דער בחור זיין כלה פיעל מעהר,
ווי מיך, די יונגע פרינצעסין!
— א, דינער! דערלאנג מיר א קריגעל מיט סם,
עס האט מיר מיין לעבען דערעסען!

א, דינער! א ריסקעל! און גראב מיר א גרוב,
איך וועל זיך פאר בושה באהאלטען!
איך האב צו א בחור געשמייכעלט אין גאס,
מיין שמייכעל האט מיר נישט גענאלטען!

אזוי האט געיאמערט די יונגע פרינצעסין,
געוויינט און געשאלטען דעם הימעל.
און דארט אויף דער גאס, איז געבליבען פארוועלקט
דער יונגער פרינצעסינס א בלימעל...

אכטצעהן יאהר שוין ...

אכטצעהן יאהר שוין אלט געווארען
איז די שעהנע גרעפין.
טראגט זי שוין א לאנגע קלייד,
מיט פאלדען און מיט שטרייפען.

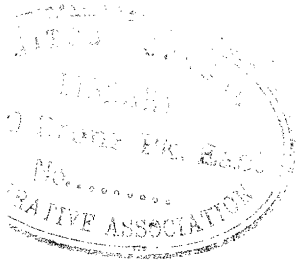
האט דער אלטער גראף באפוילען,
אין טראמפייטען בלאזען:
— אכטצעהן יאהר די גרעפין אלט,
ווער וויל זיין יאהר חתן? ...

שמעהען דינער טאג ווי נאכט,
בלאזען אין טראמפייטען.
קומען חתנים צו דער גרעפין,
איינער נאכ'ן צווייטען.

אפיצירען, קאפיטאנען,
ריטערס און מאטראסען—
אבער קיינעם פון די אלע,
וויל זי פאר א חתן!

— זוך מיר, פאטער, אויס א מאן,
מיט גרויסע, שווארצע קרייזען,
און זיין ברוסט— ווי אייזען שטארק,
שטארקער נאך פון אייזען!

זוך מיר, פאטער, אויס א מאן,
מיט גרויסע, שווארצע אויגען—
וועט מיין הארץ צו יענעם מאן,
ווערען צוגעצויגען. ...

ווערט דער אלטער גראַף אין כעס,
הייסט ער, שטארקער בלאזען:
— אַכטצעהן יאהר די גרעפין אלט,
ווער וויל זיין איהר התן? ...

שפּרייזט פּאַרביי דער גרעפּינס הויז,
אַ פּאַסטוך, אַ ציגיינער.
— פּאַטער! שרייט די גרעפּין אויס,
דער זאל ווערען מיינער!

זעה ווי שעהן און שלאַנק ער איז!
זעה די האַר, די אויגען! ...
שטיל געווארען איז אין שטוב,
יעדענס קאַפּ — געבויען.

נאר דער גראַף געכליפּעט האַט:
— וועה צו'ר עלטער מיינער,
אַז מיין טאַכטער ליבען זאל
אַ פּאַסטוך אַ ציגיינער! ...

אין א נארמען...

אין א נארמען שמעהט מיין שטיבעל.
הויכע בערגער רעכטס און לינקס.
און ארום מיין שטיבעל — בוימער,
יעדער בוים א שטומער ספינקס.

יעדער בוים מיט זיינע סודות,
יעדעס צווייגעל מיט זיין טרוים...
נאר די סודות ווייסט ניט קיינער,
ווייל א ספינקס איז יעדער בוים.

ווען צום ערשטען מאל — מיין ליבסטע
איבערטערטען וועט מיין שוועל —
גרינע ליכט און הויטע ליכט,
וועלען ברענגען אין מיין צעל...

און מיט גרום פון פערד און הימעל,
א מאַגנאַליע דופמען וועט.
שטעלען וועל איך זי צוקאפענס,
פון מיין זויבער, פורפור-בעט,

און איך וועל דאס פענסטער עפ'נען,
פאר די ווינטלעך פון די בערג.
און די שטערען, די לבנה
וועלען זיין מיין פייערווערק!...

פאר מיין ליבסטעס קליינע פיסלעך,
שפרייטען וועל איך אויפ'ן פּאַל,
א געשמריקטען ווייסען מעפיד,
פון די קלאהרסטע צייגען-וואַל...

און די סודות פֿון איהר קערפער,
זעהען וועט נאר בוים און צווייג.
— איך באשווער אייך, בוימער-ספינקסען,
ניט ענטדעקט אונז! מאכט א שוויג!...

ווייל מיין ליבסטע האט א זידען,
מיט א לאנגער ווייסער בארד —
וועט ער שעלטען און וועט שרייען,
אז מיר האבען ניט געמאהרט!...

ווייל מיין ליבסטע האט א באבע,
איז זי טויב און קרום און בלינד —
וועט זי שעלטען און וועט שרייען:
— ס'איז א גרויסע, גרויסע זינד!...

ווען צום ערשטען מאל — מיין ליבסטע
איבערטעמען וועט מיין שוועל —
גרינע ליכט און רויטע ליכט,
וועלען פרענען אין מיין צעל... .

ריבען

פארגלוסט זיך מיר צו זוכען ריבען,
אז איך זאל זיך דארט פארליבען! —
אט ווי ס'איז געווען:
אין וואלד צעווישען הויכע בוימער,
שטעהט דאס שטיבעל פון דעם שומר,
שטעהט זיך עס אליין.

און די טאכטער פון דעם שומר,
איז א בויס צעווישען בוימער —
יונג און שעהן און שלאנק.
ווען עס הויבט דער וואלד אן זינגען,
הערט זיך אויך איהר שטימע קלינגען,
אין דעם וואלד-געזאנג.

פליסט א רימשקע אין דעם וועלדעל.
יעדער קנייטש און יעדעס פעלדעל
פון דעם וואסער — רופט...
און א פעלזען ביי דעם וואסער,
זעהר א פרומער און א בלאסער,
הויבט זיך אין דער לופט.

ווען איך האב געקליבען ריבלעד,
האט דער וואלד געדופטעט ליבלעד,
און מיך מיד געמאכט —
וועל איך ביי דער רימשקע זיצען,
און דער פעלזען וועט מיך שיצען —
האב איך מיר געטראכט.

ליג איך מיר ביים ברעג פון קליטשקע.
פלוצעם, פאלט אראפ א קליטשקע,
גלייך צו מיר אין שוים...
ווער זאל איצטער שטריקען, העפטען,
אויף דעם פעלזען, אין דער לופטען?—
איז מײן וואונדער גרויס.

הויב איך אויף צום שטיין די אויגען—
נאט!— מיידעל-פיסלעך אויסגעצויגען,
גליטשען זיך פון פעלזען פלינק!...
איז דאס אפשר א ניט-גוטער?—
ניין! די טאכטער פון דעם היטער!
גלייך אויף מיר— א שפרינג!

כ/הויב זיך אויף און שמעה און ציטער:
— טאכטער פון דעם וועלדעל-היטער,
ס'איז ניט שעהן פון דיר!...
כ/האב אראפגעלאזט דאס קנייכעל,
און די קליטשקע גלייך אין טייכעל—
שטייכעלט זי צו מיר...

און דעם שומר'ס שעהנע מיידעל,
טראגט קיין בליוזקע, און קיין קליידעל,
נאר א העמד און פארטעך...
פרעג איך זי: דו שעהסט זיך גארניט?
נעהסט דאך נאקעט, און מען מאהר ניט!—
ענטפערט זי: וואס ארמ מיך!...

זעה דעם דעמב און די בעריאזקע,
טראגען אויך קיין קלייד, קיין בליוזקע,
נאר א העמדעל-גריין...

נעמען מיר די קליטשקע זוכען...
ביידע בויג' מיר זיך און קריכען
אהער, אהין...

און צעווישען גרינע קוסטען,
פלאטערען צוויי קלאהרע ברוסטען,
קלאהר ווי עלפאנט-ביין.
פארנלוסט זיך מיר צו זוכען ריבען,
אז איך זאל זיך דארט פארליבען—
אט ווי ס'איז געווען!...

בענקשאפט

און אונס

עם מאכט זיך א ניגון...

עם מאכט זיך א ניגון...
דו ווייסט ניט פון וואנען ער בלאנזעט—
נאר פיהלסט, ער איז עלענד,
און עפענסט דיין הארץ אויף,
און לאזט איהם זיך טוליען, זיך לאסטשען...
און קוקסט...
וואס קוקסטו? וואס זוכסטו?
וואס איז דען א ניגון?—
א שטאמעל. א רוישעל.
ס'האט ערגעץ א טייכעל געחלשט...
פון תאוה?
באניגען?
ווער ווייסט.

עם מאכט זיך א ניגון,
דו ווייסט ניט פון וואנען, נאר טראכסט דיר:
צי כליפעט א ווינטעל?
צי פלאטערען בלימלעך?
צי איז דאס דער זשום פון א וואלקען,
וואס שוואנגערט מיט כישוף, מיט גרויען,
פארפרוירענער כישוף?—
צי האט נאר דעם ניגון,
א מיידעל פארלוירען,
אין ראזעווען פלאנטער,
פון שיין און פון שטראלען,
ווען די זון ווערט פארהוילען,
און ס'קערט זיך דער טאג אפ?
צי איז ניט דער ניגון,
דעם מיידעלס א פענקשאפט,

צו ווערען באַפּרוּכפּערט,
אַ מיידעל, אַ יונגע, אַ קינד נאָך?

צי רופּט ניט דער ניגון,
דער דורשטיגער ניגון:
— קום, בחור, קום, בחור,
וועסט זעהן מיינע פּרוּסטען,
קליינינקע, רונדע,
מיט שפיצעלעך ראַזע —
קום, בחור, און זייג מיינע פּרוּסטען!...
קום, בחור, איך גלוםט דיך,
אַ דינינקע פּין איך —
ביהאַב דיכען געטאַקטע,
און פּויגיגע לענדען... .

וואס טראַכסטו? —
עס מאַכט זיך אַ ניגון,
דו ווייסט ניט פּון וואַגען ער בלאַנזעט,
נאר פּיהלסט, ער איז עלענד,
און עפענסט דיין האַרץ אויף,
און לאַזט איהם זיך טוליען,
זיך לאַסטשען... .

ז'איז פון פענסטער...

ז'איז פון פענסטער אפגעשפרונגען,
ווי א שמעטערלינג.
און די ברעמען איינגעצויגען,
און געווארען בעז...

— מאַמע, מאַמע! זאג איהם עפעס!
שמענדיג קומט ער הער,
און ער טוליעט זיך צום פויטעל,
זאג פאַר אונזער שטוב!

און זי האט זיך איינגעגראכען,
אין דער מאַמעס שויס,
מיט די רוליעס, מיט די אויגען,
מיט איהר יונגער פרוסט...

— מאַמע, מאַמע! זאג איהם עפעס!
כ'ווייס ניט ווער ער איז,
נאר איך זעה איהם ביי מיין פענסטער,
שמענדיג ווען איך זינג!

און די אַקסלען איהרע רונדע,
ראָז אזוי ווי א בלום—
האַפען צערטליך אויפגעצימערט,
און זיך אפגעדעקט...

.....
מידעל, מידעל, שעהנע מידעל!
שרעק דיך ניט פאַר מיר...
ווען זאַלסט וויסען ווי כ'פּין עלענד,
ווי איך בין פאַרבענקט! —

פרעמדע מיידעל! דיינע אַקסלען,
האַבען מיך פאַרבלענדט...
לאַז, איך וועל דיין שוואַרצע בלוזע
זיי ניט, מיידעל, בעז!..

לאַז, איך וועל דיין שוואַרצע בלוזע,
לאַנגזאַם דיר אויסטהון,
און איך וועל זיך לאַסמשען, לאַסמשען,
צו דיין הייסער פרוסט... .

כ'בין אַ עלענד אידיש אינגעל,
שרעק דיך ניט פאַר מיר—
משה הייס איך, טהייל מאָל וויין איך,
זייל איך בין פאַרבענקט... .

כ'האַב אין דר'היים אַ טאַטע-מאַמע,
כ'האַב אַ פאַטע אויך...
פיינע הייסט מיין אַלטע פאַטע,
ווי זי האט מיך ליב!..

מיידעל, מיידעל, שעהנע מיידעל!
שרעק דיך ניט פאַר מיר—
ווען זאַלסט זויסען, ווי כ'בין עלענד,
ווי איך בין פאַרבענקט... .

דאס מיידעל פארטרוימטע...

דאס מיידעל פארטרוימטע אין ווייסען,
איז היינט ניט געקומען אין גארטען.
עס שטעהען די בוימער פאראימערט,
מיט אויגען צום הימעל פארבענקטע.
און ס'האָבען די בלומען פארטראַכט זיך,
און שווייגען אַ עלענדען שווייגען.
די מירטען-אַלעע פאָרנעהט זיך,
און שטרעקט איהרע צווייגען מיט רחמים—
דאָס מיידעל פארטרוימטע אין ווייסען,
איז היינט ניט געקומען אין גארטען. . .

דאָס מיידעל פארטרוימטע אין ווייסען,
כליפעט און וויל זיך ניט טרייסטען!
—אָ, מאַמעלע, גיב מיר דאָס מעסער,
וועל איך אַ קבר'ל גראָבען. . .
מיון טייבעלע איז היינט אויסגעאַנגען,
אין טויבענשלאַק ליגט עס אַ קאַלטע.
אָ, מאַמעלע, וואָס פאַר אַ בלימעל,
זאָל איך ביים קבר'ל פלאַנצען?
דעם ווייסען יאַסמין צי מאַנאַליע?
לאַנדישלעך, צי מאַרגאַריטקעס?
דאָס מיידעל פארטרוימטע אין ווייסען,
כליפעט און וויל זיך ניט טרייסטען. . .

און ס'שטעהען די בוימער פאראימערט,
מיט אויגען צום הימעל פארבענקטע.
עס האָבען די בלומען פארטראַכט זיך,
און שווייגען אַ עלענדען שווייגען. . .

און ווי ...

און ווי עס פאלט נאָר צו די נאכט —
און אלעס בלייבט פארטיקט, פארטראַכט,
דוכט מיר אױס אַז עמיץ לאכט,
אַ געל געלעכטער, אהין-אָהער,
אין הימעל-ברייט און אין זיין לענג...
ווער לאַכט? וואָס לאַכט? איך ווייס ניט ווער!
איך בענק...

און ווען עס ווערט שוין פינסטער-שטאַק —
פאַרהיל איך זיך אין שוואַרצען ראָק,
און געה —

אין קלויסטער שטאַרבט דער לעצטער גלאַק.
אין האַרצען וועבט זיך זיסער וועה.
אזוי פיעל מיידלעך אויף דער גאַס!
די אַפּלען מיינע דוכט זיך — נאָס...
— מיידעל, מיידעל, קום צו מיר!
ב'האַב פאַרגרייט מיין צעלט פאַר דיר,
און אַ געשאַנק — דאָס איז מיין שיר...
און אויך מיין האַרץ, און בחור-לוסט,
נעהם ביי מיר וואָס איך פאַרמאָג!
שפאַר דיין קאַפּ אָן אויף מיין ברוסט,
און זיך אזוי מיט מיר ביז טאָג!

עס פאַרט אַלץ צו די שוואַרצע נאכט.
שמעקט אַ וועלט פאַרטיקט, פאַרטראַכט.
אין האַרצען וועבט זיך זיסער וועה —
איך געה און געה...

כ'האב געקענט... ..

כ'האב געקענט אזוי פיעל לידער,
האָבען אלע מיר דערעסען,
נאָר איין ליד איז מיר געבליבען —
און איך וועל עס ניט פאַרגעסען!

נאָר איין ליד איז מיר געבליבען —
די פאַרניאלע אויפ'ן פלויער,
ס'איז דאָס ליד אין בעסאָראַביע,
פון דעם פאַסטוך און פון פויער... ..

טירל-לירל... .. טירל-לירל... ..
זינגט דער פאַסטוך בין-השמשות,
ווען עס צאָנקען ערד און הימעל,
און עס פאַלט דער טאָג חלשות... ..

ס'איז געווען אַמאָל א פאַסטוך,
נאָך א קינד צעווישען קינדער,
פלעג ער פאַשען ביי זיין מאַמען,
לעמלעך, ציגלעך, שאָף און רינדער... ..

טירל-לירל... .. טירל-לירל... ..
האָט דאָס פאַסטוכער פאַרלוירען,
זיינע שאָף און זיינע רינדער! —
— וואַליו!.. וואַליו!.. טהומ ער טרויערן.

וואַליו!.. וואַליו!.. קלאַנט דער פאַסטוך —
וועה ז'מיין לעבען! וועה ז'מיין לעבען!
ווער ס'האָט מיינע שאָף געפינען —
בעט איך, מיר זיי אַפּצוגעבען!.. ..

שפאנט ער איין— מיט הייסע טרעהרען—
זיין קליין לאָשעקל אין פיהרעל,
און ער פאָהרט די סטאָדע זוכען,
טירל-לירל... טירל-לירל...

זוכט ער, זוכט ער און געפינט ניט,
זעהט ער, ס'פאָהרט אַ וואָגען דערנער—
מיינט דאָס פאָסטוכעל דאָס קליינע,
ס'איז פון שעפעלעך— די הערנער!..

זוכט ער, זוכט ער און געפינט ניט,
זעהט ער ס'פאָהרט אַ וואָגען שפיסלעך—
מיינט דאָס פאָסטוכעל דאָס קליינע,
ס'איז פון שעפעלעך— די פיסלעך!..

וואַליו!.. וואַליו!.. שרייט דער פאָסטוך,
וועה ז'מיין לעבען! וועה ז'מיין לעבען!
ווער ס'האַט מיינע שאָף געפינען—
כעט איך, מיר זיי אָפצוגעבען!..

געהט אַ מאַלדאוואַן אין אווענד
פון דער אַרבייט אין זיין גאַרטען—
האַט געשניטען וויין, פאָפּשויעס,
און צעלענט אין סנאָפּעס דאַרטען...

זינגט דער פויער די פאָרניאלע,
ענטפערט אָפּ א צווייטער פויער—
און עס בלאָנזען זיסע טענער,
טירל-לירל— פון דעם פלויער!..

אַ, מיין ליבע פעסאַראַביע!
ווי איך בענק נאָך דינע וועגען!
אויף די בערגער דינע לויפען,
אין די גראָזען זיך צולענען!..

וואו דער פאסטוך שפילט פאָרניאלע,
איינזאָם, עלענד, פול מיט טרויער —
און כ'זאל אויסגעהן ווי די טענער,
פון דעם פראסטען, מילדען פלויער! ...

כ'האב געקענט אזוי פיעל לידער,
האפען אלע מיר דערעסען,
נאר איין ליד איז מיר געבליבען —
און איך וועל עס ניש פארגעסען! — — —

ס'האט אַ שד ...

— ס'האט אַ שד פארפאסט אַ דראמע —
איז איהר נאמען: משה'ס הארץ.
די אקטיארען זענען רוחות,
טראגען מאנטלען חושך-שווארץ.

וועדמעס טאנצען שרעק-מאזורקעס,
און דער כליומר איז אַ שד.
צישען אלע דרעהט זיך לילית,
אין אַ שווארצען טוליען-קלייד.

— לילית שפילט מיין ליבסטעם ראליע —
אין איהר האנד אַ זידיג הארץ...
ווי זי בייסט עס! ווי זי שמייכעלט!
טראפענס טריפען, טראפענס שמארץ —

און מיין ראליע שפילט דער שטן,
ווערט פון אלע אויסגעלאכט.
יעדע וועדמע ווארפט איהם ניפטיג,
שטיקער קללה, זשמעניעס נאכט!

— ס'האט אַ שד פארפאסט אַ דראמע —
איז איהר נאמען: משה'ס הארץ.
די אקטיארען זענען רוחות,
טראגען מאנטלען חושך-שווארץ...

דער לייב.

אלע יאהר דערהערט דאס דערפעל,
ווי אַ חיה רעוועט שטארק;
ס'איז דער בעזער לייב וואס נידערט
פון דעם בארג!

שליסען מענשען טוהר און טויער,
און אין קעלערס זיך פארשפארט.
און דער לייב אין מיטען דערפעל,
שטעהט און ווארט.

עפענט עמיץ אויף דעם לאדען—
הערט זיך כאלד דעם לייבס אַ פּריל,
פאלען אלע אום דערשראקען
אויף דעם דיל.

שמעקט א קוה ארויס פון קאמער—
הערט זיך כאלד דעם לייבס אַ פּראַל,
פאלען אלע קיה און קעלבער
אין דער שטאל.

וועמען וויל דער לייב פארצוקען?
וועמען לויערט ער, דער לייב?
קיינעם וויל דער לייב פארצוקען!
זוכט קיין רויב!

וועמען דאך וויל ער פארצוקען?
וועמען דראהעט זיין נעשריי?
דעם ציגיינער! דעם ציגיינער!
טימאָפּיי!

און דער לייב איז ניט קיין חייה,
נאר א קינד פון מאן און פרוי.
און געטראפען האט די מעשה

אָט אזוי—

טימאפיי איז א ציגיינער,
און ציגיינער זענען שלעכט.
און זיי האבען שווארצע אויגען
ווי די נעכט.

און זיי האבען ווייסע ציינער,
און געשטרעקטע, ברוינע נעז!
און זיי קאנען שפרוך און כישוף,
אל דאס בעז.

און זיי כאפען פרעמדע קינדער,
ווען די קינדער זענען קליין—
און מען קניפט זיי און מען בייסט זיי
מיט די ציין.

און מען ברעכט זיי אויס די קנאָכען,
און מען גלייבט זיי אויס צוריק;
און מען לערנט מאכען קונצען
אויף א שמריק.

טימאפיי האט אומגעוואנדערט
מיט זיין וואגען אויף דער וועלט.
און מיט קונצען אנגעזאמעלט
גרידעס געלט.

אין דעם וואגען צוואנציג קינדער,
אלע נאקעט אהן א העמד.
ניינצעהן קינדער זענען אייגען,
אוינס נאר—פרעמד.

און דאס איינע איז א מיידעל,
און דאס מיידעלע איז שעהן,
וואו א גלידעל — אויסגעבראכען,
וואו א ביין.

אנגעקומען אין א דערפעל,
ציהט מען באלד אויף א געצעלט,
און פאר נויים מאכט מען קונצען —
מאכט מען געלד.

דער ציגיינער טאנצט און ברעכט זיך,
זיינע ווייפער שפרעכען אפ,
און די קליינע קינדער געהען —
אויף דעם קאפ.

און די פרעמדע שעהנע מיידעל
ציהט זיך אן א לייבען-פעל —
און א טענצעל אויף צוויי לאפעס
טאנצט זי שנעל.

מיינען אלע, ס'איז א לייבין,
קוקען אלע אן מיט שרעק —
דרעהט די לייבין איין מאל, צוויי מאל,
מיט דעם עק.

נאכדעם ציהט זי אויס די לענדען,
און זי טהוט זיך א פארנויג,
און א פינטעל צו דעם עולם
מיט איין אויג.

לויפט צו פלוצעם צו דער לייבין
דער ציגיינער טימאפיי,
און ער שלאגט זי מיט א רימען,
טהוט איהר וועה!

האבען אלע ליב די לייבין,
שטעהען מענשען קעפ אויף קעפ;
און מ'איז בעז אויף טימאפייען—
פאר די קלעפ.

ווען א בחור ווערט געוואוירע
אז די לייבין איז א מויד—
וואלט ער זיכער דעם ציגיינער
באלד געטויט.

און ער וואלט זי אויסגעלעזען
פאר זיין פרוי— פאר לייט און גאט—
נאר ס'האט קיינער ניט געוואוסט דאך
פון דעם סוד!

ווען די פרעמדע שעהנע מיידעל
איז געווארען זעכצען יאהר;
הונדע פיס און פוכלע ברוסטען,
לאנגע האר—

האט דער שלעכטער טימאפיי דאן
זי גענומען פאר א ווייב.
און געקושט די יונגע ברוסטען,
און דאס לייב.

און געפייניגט זי אין וואגען
פון דעם אבענד ביז— געטאגט.
האט געוויינט די שעהנע מיידעל
און געקלאגט.

האבען טימאפייעס ווייבער
שטארק געאייפערט יענע פרוי;
און געשפרוכען און געכישופט
אט אזוי:

שמן שעלט זי—זאל געבוירען
ניט קיין מענש און ניט קיין מענש!
נאט, ניט בענש זי! שמן שעלט זי!
נאט ניט בענש!

ניין מאנאמען שוין פאראיבער,
און דער שלעכטער טימאפיי
שלאגט נאך אלץ די גוטע לייבין,
טהוט איהר וועה.

פרוכט די לייבין מאכען קונצען,
געחן א מענצעל רונד ארום,
נאר אזוי ווי זי פארנוינט זיך
פאלט זי אום.

פלאצט די לייבען-פעל אויף שטיקער
און די מיידעל ליגט אין בלוט.
געפען איהר א קינד א לייבעל,
ברילט מיט וואוט:

וואו דער טאטע? וואו דער ערגעץ?
נאר דער טאטע איז אוועק;
זיך פאחאלטען אין די בערגער
פלאס פון שרעק.

נאכגעיאנט האט איהם דאס לייבער,
נאכגעיאנט און ניט דעריאנט,
און זיך אומגעקעהרט צור מוטער
און געקלאגט.

אין געהיט דער מוטער'ס קערפער,
און ער היט איהם נאך אצינד,
פון די ראָבען און שאקאלען,
און פון הינד.

אלע יאהר דערהערט דאס דערפעל,
ווי אַ חיה רעוועט שטארק;
ס'איז דער בעזער לייב וואס נידערט
פון דעם פארנ!

וועמען וויל דער לייב פארצוקען?
וועמען דראהעט זיין נעשריי?
דעם ציגיינער! דעם ציגיינער!
טימאפיי!

שמן שעלט זי—זאל געבוירען
ניט קיין מענש און ניט קיין מענש!
נאט, ניט בענש זי! שמן שעלט זי!
נאט ניט בענש!

ניין מאנאטען שוין פאראיבער,
און דער שלעכטער טימאפיי
שלאגט נאך אלץ די גוטע לייבין,
טהומט איהר וועה.

פרוכט די לייבין מאכען קונצען,
געחן א טענצעל רונד ארום,
נאר אזוי ווי זי פארנויגט זיך
פאלט זי אום.

פלאצט די לייבען-פעל אויף שטיקער
און די מיידעל ליגט אין בלוט.
נעפען איהר א קינד א לייפעל,
ברילט מיט וואומט:

וואו דער טאטע? וואו ז'ער ערגעץ?
נאר דער טאטע איז אזועק;
זיך פאחאלטען אין די בערגער
פלאס פון שרעק.

נאכגעיאגט האט איהם דאס לייפעל,
נאכגעיאגט און ניט דעריאגט,
און זיך אומגעקעהרט צור מוטער
און געקלאגט.

און געהיט דער מוטער'ס קערפער,
און ער היט איהם נאך אצינד,
פון די ראָבען און שאקאלען,
און פון הינד.

אלע יאהר דערהערט דאס דערפעל,
ווי אַ היה רעוועט שטארק;
ס'איז דער בעזער לייב וואס נידערט
פון דעם פארנ!

וועמען וויל דער לייב פארצוקען?
וועמען דראהעט זיין געשריי?
דעם ציגיינער! דעם ציגיינער!
— מימאפיו!

כ'בין, ווייזט אויס...

כ'בין ווייזט אויס צו פריה געקומען,
אין מיין פראק און אין צילינדער...
כ'האָב געטראפען אַ פאַר זקנים,
און אַ צוויי-דריי קליינע קינדער!

וואו זשע זענען חתן-כלה?
וועמען זאל איך איצט באגריסען?
קינדער לאַכען, מאַכען חוזק,
זקנים געניצען און ניסען...

ס'איז אַ שמחה אהן מחתנים,
און איך בין צו פריה געקומען—
דאָך, מיין שירה ווי זי רייסט זיך,
אין דעם זאַל, דעם לערען, שטומען!...

וואַרט זשע אַ רגע— איך וועל זינגען,
פאַר דער שעהנער יונגער קעכין—
ז'האט צוויי שוואַרצע הייסע אויגען,
וואס זיי שמעכען און דערשטעכען!...

כ'וועל די שעהנע קעכין אַרמען,
מיט מיין פראַק און אין צילינדער—
און איך וועל מיין ליד איהר זינגען,
וועט מיר ווערען ווייכער, לינדער!...

די גענוועלעך...

די גענוועלעך בענקען נאך וואסער—
איו שרוקען דאס לאנד.
וועלען זיי איינס נאכ'ן צווייטען,
פאלען ביינאנד...

יונגענקע גענוועלעך, אַרעמע!
הויט נאר און בייך...
אַט, שפּאַנט שוין די קאָץ דארט פּאַמעליך,
און שטשירעט די ציין...

עמיץ גוס'עט...

עמיץ גוס'עט אין די הימלען —
קיינער ווייסט ניט — ווער.
וואלקענס גרייטען אַ לויח,
פעז און שוועהר.

ס'האט אין לופטען זיך פארצויגען,
פאסמעס שווארץ.
און דער גוסס שעפטשעט וידוי,
קלאפט זיך קוים אין הארץ...

העי! איהר חברה שווארצע וואלקענס!
ניכער! איילט אייך צו!
קוקט — ווי ס'פאלען שטיקער גפוש,
זינקען וואו ניט וואו!

זייט מקבר גיך דעם גוסס,
ווייל ער שעהמט זיך זעהר!..
עמיץ גוס'עט אין די הימלען,
קיינער ווייסט ניט — ווער!..

דאס בלינדע קעלבעלע...

דאס בלינדע קעלבעלע זויגט.
געשטרעקט דאס העלזעל, דאס דארע,
פארגלעזט די אויגלעך די שטארע —
רחמנות'דיג שמעהט עס און זויגט...

די מוטער, די קוח, שמעהט דערשלאנגען.
פאשעהרט איז געוועזען אז בלינד,
געבוירען זאל ווערען איהר קינד —
די מוטער, די קוח, שמעהט דערשלאנגען...

אט געהט שוין דער בארפיסער שניץ,
די קיה אין פעלד אריין טרייבען —
אליין וועט דאס קעלבעלע בלייבען!...
אט געהט שוין דער בארפיסער שניץ...

שמעהט עס פארטראכט און מעריקעט.
מעריקען — איז קעלבערש געוויין...
א קעלבעל, א בלינדס שמעהט אליין —
מעריקעט זיך עלענד, מעריקעט...

עם צאנקט...

עם צאנקט מיין הארץ, איך בענק אזוי נאך גאט!
עס וויל זיך בעטען, בעטען...
איז ניטא קיין שול אין שטאדט —
די נשמה רעטען!

וואלט איך געהן צום טייך,
דארטען זוכען גאט —
איז דער טייך פארשייט,
ווייסט ניט פון קיין סוד...

פליסען וועט דער טייך,
ביז מיין מאטענס שטאדט —
און דערצעהלען איהם:
ס'האט דיין זון קיין גאט!

וועט מיין מאטענס אויג,
לאזען שטיל אַ טרעהר...
און מיין מאמע, אַ! —
זי וועט וויינען זעהר!..

צאנקט און צאנקט מיין הארץ —
איך בענק אזוי נאך גאט!..
ווער פארשמעהט מיך דען,
אין דער גרויסער שטאדט?...

די מדבר...

די מדבר שעלט.

די מדבר שעלט...

זי ציהט זיך איין, און שפרייט זיך אויס,
און מינעט זיך, און עטעמט קוים,
און שפייט מיט גיפט אין אייגען שוים,
און סטראשעט הימעל ערד און רוים,
מיט הויפענס זאמד, מיט זשמעניעס האס,
מיט רוימען כעס!..

פאר וואס? פאר ווען?

וואס איז געשעהן?

עס ווייסט נישט קיינער אויף דער וועלט,
פאר וואס די מדבר שמעהט און שעלט...

כאפט מיך, שדים...!

כאפט מיך, שדים, אָן געארעמט!
שלעפט מיך מיט אין טויטען-בעדעל—
ניט דערשראקען, ווילד-צעווארעמט,
וועל איך טאנצען אין אייער רעדעל!

מיט די געגעל, רוחיש וועל איך
פון דעם חושך שטיקער רייסען,
און צולעגען זיי פאמעליך,
אויפ'ן לאנגען טיש, דעם ווייסען!..

מארגען וועלען מענשען קומען,
א פארשטארבען מיידעל וואשען—
דעמאלט, שדים, זאלט איהר שמומען!
און ניט שפּרוכען! און ניט רעשען!

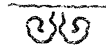
לאזט די שטיקער חושך שטארצען,
אויף איהר מויל און אויג און ברוסטען!
לאזט זיי שטעהן פאר עדות שווארצען
אויפ'ן טויט פון יונגע לוסטען!...

און זאל קיינער דעמאלט וויסען,
אז א מענש צעווישען שדים,
האט פון השכות ווילד געריסען,
שטיקער אומעט, טרויער-פעדים!

פאלט אנידער אויסגעצויגען,
אויפ'ן דיל פון טויטען-בעדעל,
און פארמאכט די בלויע אויגען,
פון דעם יונגען טויטען מיידעל!...

ווען מען וועט זי נאכדעם טראגען,
מישען ערד מיט מויטע בתולים —
דעמאלט, שדים, הויכט אן קלאגען,
זאגט מיט מיר אַ בלעטעל תהלים!..

כאפט מיך, שדים, אָן געארעמט!
שלעפט מיך מיט אין מויטען-בעדעל —
ניט דערשראקען, ווילד-צעווארעמט,
וועל איך מאנצען אין אייער רעדעל!...

נקמה.

דו ליבסט מיך שוין מעהר ניט. דו האסט מיך פארלאזט,
געבראכען מיין הארץ, מיין נשמה—
געדענקסט, ווי אין ליבע געווען בין איך ווילדק—
נאך ווילדער בין איך אין נקמה!

און ווייס, אז איך האב אויף דעם הייליגען אָרט,
צעהן אונטערטעניגע גייסטער!
ווען איינער פון זיי נאר אין גרימצארן קומט—
א פארג מיט די נעגעל צורייסט ער!

דען ווייס זשע, אונטרייע! אז נאך האלבע נאכט,
נעה איך ארויף צום בית-עולם—
און וועל א באפעהל טהון דעם מנין פון טויט,
צו שאפען א מעכטיגען גולם!

געשאפען פון צעהן— האט ער קראפט וויפיעל צעהן,
וויפיעל דער מנין געשפענסטער!
און דאן וועט דער גולם אין צימער צו דיר
אריינדריינגען דורך דיין פענסטער!...

דיך וועט ער צורייבען אזוי ווי א פליג,
דיין בחור צומערזשען, דערשטיקען!
און איך וועל באטראכטען אייער בלוט ווי עס שטראמט,
און וועל מיט נקמה זיך קוויקען!..

כ'האב אין זאמד ...

כ'האב אין זאמד געצייכענט ווערטער —
עמיץ איז פארבייגענאנגען,
און די ווערטער אפגעריפען...
כ'האב אין פיעלע פרעמדע ערטער,
אויסגעזונגען פיעל געזאנגען —
אינס איז דארט נישט איבערבלעבען!...

עכאָס! עכאָס! ווידערקולות! —
אויך מיין לעבען איז אַ עכאָ
פון מיין לעצטען מאג דעם שווארצען!
כ'האב געלעבט אהן שלעכטס, אהן וואוילעס,
מיט פארלאנגען פרומע, פרעכע,
מיט אַ זינדיג, עהרליך הארצען!..

וואלט איך נישט קיין איד געוועזען —
וואלט איך נישט אזוי געליטען,
פון מיין זינד און צניעות שטרעבען!..
ע! איך מאַך מיר נישט קיין וועזען! —
כ'האב מיין וועג שוין אפגעריטען,
אויף מיין פערד פון לעבען!...

און מיין פערד — אַ וויסער-שווארצער,
ווי מיין לעבען, ווי מיין הימעל...
איצטער ליגט מיין פערד שוין — גוס'עט.
עמיץ שפּרוכט מיר: שטאַרצע! שטאַרצע!
שטאַרב, דו גארנישט! שטאַרב און שימעל!
זעהסט דעם פּוים דארט, ווי ער פּויעט?...

זיבען זענען מיר...

זיבען זענען מיר געוועזען,
אהן מזלות, און אומגליקליך.
זיבען הערצער, פויל פון יאוש,
און צוריסען אויף שטיק-שטיקלעך!

איינמאל אין א נאכט פון שטורעם,
האבען מיר זיך אין טליתים
איינגעוויקעלט, און געלאזט זיך
צום בית עולם, צו די מתים.

זיבען זענען מיר געליגען,
אָנגעליינט אן די מצבות,
און געבעטען צו דעם שטן,
און געשפראכען ראשי-תבות...

— העלף אונז! העלף אונז, גרויסער שטן!
זיבען מענשען טהוין דיך פעטען,
זאלסט די זעלען זייערע פאנגען!
וועסט אונז שויטען — וועסט אונז רעטען!

זיבען זענען מיר געשטאנען,
און געשאקעלט זיך, געבויען —
פיו דער שטן איז פון דרום,
אויף א וואלקען אנגעפלויען.

זענען מיר צו דר'ערד געפאלען —
און פאפוילען האט דער שטן:
— ווארפט אראפ דעם טלית-גדול,
ווארפט אראפ דעם טלית-קטן!

צו דעם בלויען תכלת-פאדים,
האב איך האס און גיהנם-שנאה!
ווייל מליתים זענען חופות,
פון יעהאווא מיט דער שכינה!

איז דער שמורעס אונז באפאלען
און גענומען פון אונז ציהען...
האבען מיר דערזעהן אין הימעל,
ווי מליתים פליהען, פליהען...

נאכדעם זענען מיר געשטארבען,
אין די ארעם פון דעם שמורעס.
וועט איחר זיפען קברים זעהן—
זענען אונזערע די קברים!

קיינער זאל פאר אונז ניט בעטען!
און ניט מקריב זיין קיין קרבן!—
איצטער זענען מיר שוין גליקליך,
ווייל מיר זענען שוין געשטארבען!...

משוגענער! ...

משוגענער! — איך ווייס דיין סוד,
איך ווייס, איך ווייס, דו ביזט א גאט!
דו האסט זיך בלויז אזוי פארשטעלט,
און ליגסט אליין אין דיין געצעלט.
דאס הארץ פארהילט אין אלטען זאק,
און אין דיין רעכטער האנד — א האק,
אין בלוט פארשמירט, אין ברוט אין שווארצע;
דאס האסטו זעלבסט צוהאקט דיין הארץ,
און איצטער ליגסטו ווי א הונד,
און הערסט זיך איין ווי ס'שמארצט דיין וואונד! ...

משוגענער! — איך זעה ביינאכט,
ווי ד'הויבסט זיך אויף פון דיל פארטראכט,
און טהוסט א מאך מיט ביידע הענד,
און צייכענסט עפעס אויף די ווענד,
ציפרען — פיעל, און סומען — גרויס...
און פלוצעם לויפסט אין גאס ארויס,
די אויגען רויט, פון מויל — א שוים,
און הויבסט זיך אויף אין ווייטען רויס,
און עטוואס שרייסט, מיט וועה און וואוט...
דאן פאלט אראפ דיין זאק מיט בלוט,
פון ערנעץ פליהט א מאנטעל אן,
כאפטו איהם, און טהוסט איהם אן;
א צויבער-מאנטעל, ניי און גאנץ,
פון פורפור-וואל און שטערען-גלאנץ...
און אויף דיין הארץ קיין וואונד ניט מעהר!
דיין קערפער שטראהלט און פינקעלט זעהר!
א קרוין פון דימענט אויף דיין קאפ! ...

נאר פלוצעם לאזטו זיך אראפ,
און לויפסט אריין אין דיין געצעלט,
פון עפעס וואס, געיאנט, געקוועלט,
און הילסט זיך איין אין זאק און שרייסט,
און שטעהסט און רייסט די האר, און רייסט! ...
און כאפסט די האק מיט ווילדען כוח,
און האקסט זיך אויף דעם גאנצען מוח,
און שארסט די גירען מיט די הענד,
און ווישט דעם מארעך אויף די וועגד ...
און נאכדעם פאלסטו אויפ'ן דיל,
און וויינסט אין שטיל, און וויינסט אין שטיל...

אויף מיין...

אויף מיין קבר וועט קיין גראז ניט וואקסען.
גרינע יאשצערדיצעס וועלען דארטען שפראצען!
זשאבעס... שווארצע זשאבעס וועלען דארטען
אויפגעהן,

און זיי וועלען פלאצען!

אויף מיין קבר וועט קיין גראז ניט וואקסען,
און קיין איינציג בלימעל.
הענגען וועט אַ כמארע שטענדיג,
אונטער יענעם הימעל!

קיינער וועט ניט קומען —
אויף מיין קבר קלאָגען.
ראָבען! שוואַרצע ראָבען וועלען דארטען,
נעכטיגען און מאָגען!

און אַ שוואַרצער הונד וועט האלבע נאכט,
אויף מיין קבר קומען —
און וועט רויהען אין מיין בערגעל,
און וועט ברומען, ברומען...

מִיָּן אֶזְמַה.

פון די אידישע...

פון די אידישע מזבחות
איז געבליבען ערגעץ איינער.
וויינען דארטען טויטע קוילען,
קלאגען דארטען אלטע שטיינער...

און צופוסענס פון מזבח,
וואלנערט זיך א גרויסער קרבן;
לאנג געקוילעט און צעשניטען,
און איז דאך נאך נישט געשטארבען...

און עס קומט א רשע הינצו,
זעהר אן אכזר און א שיכור—
און מיט חוזק און רציחה,
טרעט ער אויף דעם קרבן'ס שטיקער...

און עס סטראשעט איהם דער קרבן:
אלצדינג פיהל איך... אלצדינג זעה איך...
קלאגען שטיל די אלטע שטיינער,
רינען טרעהרען פון מזבח...

אויף דעם וועג...

אויף דעם וועג וואס פיהרט צום טייכעל,
וויין איך גאכט-ביינאכט.
דארטען שטעהט אַ עלענד שטיבעל,
שטעהט עס און עס מראכט...

אלע וויסטע עלענד-שטיבלעך
מראכטען ביטער, שווער —
נאר דאס שטיבעל וואס ביים טייכעל,
מראכט פון אלע מעהר...

עפעס האט עס שווארצע סודות,
עפעס וויסט עס וואס...
אונזער שטיבעל! עלענד. חרוב.
האט קיין בעל-הבית...

און אין פענסטער בלינדער הושך,
טהיר און טויער פארמאכט...
אויף דעם וועג וואס פיהרט צום טייכעל,
וויין איך גאכט-ביינאכט...

צעפראכען דאס גלעזעל...

צעפראכען דאס גלעזעל שוין אונטער דער חופה.

וואס וויינט דארט דער חתן, די בלה?

וואס וויינט טאטע-מאמע? וואס וויינען די פריינד
דארט?

וואס האפען פארטרויערט זיך אלע?

און ס'האכען די קליינינקע קינדער פארטראכט זיך,

און זענען פארגאפטע איינשוויגען...

און שלינגען די טענער פון פלייט און פון פידעל,

פון אומעט-געצויגענעם ניגון...

און ס'האט אויך דער הימעל דער בלאסער פאר-

קלעהרט זיך,

און וויינט אזוי שטיל און באשיידען,

און דעמערונג ווייכען פארשפרייט איבער סודות

פון אידישער בענקשאפט און ליידען...

— וואס וויינט איהר, א, אידען? עס איז דאך א שמחה!

איהר געהט דאך אצינד פון א חופה...

גו, שפילט זשע א פרעהליכס! און אלע צוזאמען,

מיר זאלען א טאנץ טוהן, א הופע!

און גיסט אן די גלעזער מיט וויין, פונ'ם רויטען!

און ביר פרענגט! אי ווייסען אי שווארצען!...

— ניין שפעטער. ניין שפעטער. אצינד איז די רגע,

פון באנג און פון טרעהרען פון הארצען...

דער בית-דין אין יבנה האט מתקן געוועזען,

אויף אונזערע שמחות צו טרויערען,

אויף לאנגסטיגע יאהרען פון גליק און פון פרייהייט,

וואס זענען פארלוירען, פארלוירען...

א טרעהר פאר'ן לאנד, און א טרעהר פאר'ן מקדש,
א טרעהר פאר געשענדעטע ספרים...
נו, גים זשע אויס, פידעל, א אידישען ניגון,
א הספד אויף הייליגע קברים!..

א טרעהר פאר'ן לאנד, און א טרעהר פאר'ן מקדש,
א טרעהר פאר די הייליגע מויערען!..
דער בית-דין אין יבנה האט מתקן געוועזען,
אויף אונזערע שמחות צו טרויערען!..

כ'וועל די פאות...

כ'וועל די פאות לאזען וואקסען,
און פארלאזען זיך אַ באַרד—
און זיך זעצען פאר'ן שטענדער,
טעג און וואכען זיצען דארט.

רעכטס דער עמוד, שולחן, 'מנורה,
און דער ארון-קודש— לינקס.
אין דעם טלית אין די תפילין
וועל איך זיצען ווי אַ ספינקס!

פלוצעם וועל איך געהמען שרייען,
בלוט פון האלז און בלוט פון נאז!
און צו וועמען וועל איך שרייען?..
און פאר וועמען, אין פאר וואס?—

און מיין בלוט וועט ניסען, הוושען,
פון מיין מויל און פון מיין אויג—
און פאר וועמען נוצט מיין תפילה?
מיין געפעט פאר וועמען טויג?..

וועט דער שטן זיך באווייזען,
און באטראכטען מיך מיט שפּאַט—
וועט אַ פייער-צינג מיר שטרעקען:
ס'איז ניטא שוין מעהר קיין גאט!

איך דער שטן— איך בין הערשער,
איבער הימעל איבער ערד!—
וועל איך ווארפען מיינע תפילין
און דעם טלית צו דער ערד!

און וועל פליקען פארד און פאות,
און די הויט פון מין געפין...
וועט אַ בינמעל הוילע פיינער,
פון בית מדרש ארויסגעהן!

א סקעלעט וועט אייביג וואנדלען,
אהן א גרעניץ, אהן א מאַס!
און וועט טרעשטשען, און וועט ליידען,
און פאר וועמען און פאר וואס?..

גיסט אן גויים...

גיסט אן, גויים, נאך אַ גלעזעל!
איצטער זענען מיר דאך פריינד...
ווער דארף וויסען אז אין הארצען,
זענען מיר פון שטענדיג פיינד!...

אלע זענען מיר בחורים,
יונגען פעסטע, קרעפטיג, פריש!
ווער עס וועט מיין האנד איינפויגען—
גיב איך יענעם זיפען קיש!..

גיסט זשע, גויים, אָן דאס גלעזעל,
זאל זיין נסך— ס'איז קיין זינד!
כ'וויל אַ רגע כאטש פארנעסען,
אז איך בין אַ אידיש קינד!...

כ'וויל אַ רגע כאטש פארנעסען,
אין מיין מאַמעס וויגעל-ליד:
— שלאף מיין זעהן, מיין קראנקער, שוואכער,
שלאף און ווייס, דו ביזט אַ איד!...

כ'וויל אצינד פון גארניט וויסען—
גיט פון גלות, גיט פון יאָד!
גיסט אן, גויים— מעג זיין נסך!
גיסט אן נאך, און נאך, און נאך!...

ווער מיר גלות! וואס מיר גלות!
ס'איז באשעהרט פון גאט אזוי!
איך האב ליב די בלאַנדע מאַרטאָ,
כאטש איהר טאטע איז אַ גוי!...

פולט זשע, יונגען, אָן דעם בעכער!
וויין און יונגענד איז קיין שאנד!...
נאַט און זעהט— איך נעהם דאס גלעזעל,
און צעקוועטש עס אין מיין האנד!..

און די שטיקלעך גלאָז צערייב איך,
מיט די פינגער, ווי אַ פליגל!...
זאל דאס בלוט מיינס רינען, רינען—
ס'וועט נאך בלייבען גאנץ גענוג!..

ניסט אן, נויט, נאך אַ גלעזעל!
איצטער זענען מיר דאך פריינד...
ווער דארף וויסען אז אין הארצען,
זענען מיר פון שטענדיג פיינד!..

שפרייזט און יאגט...

שפרייזט און יאגט דער אלטער תשבי,
איבער בערג און איבער טאהלען,
די בשורה פון ערלעזונג,
אנצוזאגען פאר ישראל'ן —

שוין צעבראכען האט אין הימל
נאָט דעם טרעהר-און-טרויער בעכער,
און געצונדען טויזענד זונען,
און גערופען הויך און העכער:

צו דיין פרייהייט! צו דיין גאולה!
גרייט דיך. גרייט דיך פאלק מיין ליבער!
כ'האב פארלענדעט נאכט און שאמען,
אין דער שטורעם איז פאראיבער! ...

כ'האב דערוועקט דיין מארגענשמערן,
און ויין עלענד וועל איך טרייסמען!
און פאר דיינע וואנדער-קינדער,
וועל איך בויען נעסמען, נעסמען ...

כ'האב פארלענדעט נאכט און שאמען,
און געצונדען טויזענד זונען —
וועלען זיי דיין וועג באלויכמען,
ביז דו וועסט דיין היים געפונען! ...

שפרייזט און יאגט דער אלטער תשבי,
איבער בערג און איבער טאהלען,
די בשורה פון ערלעזונג,
אנצוזאגען פאר ישראל'ן ...

ווער האט עס...?

ווער האט עס אין מיט פון דער נאכט
פאלויכטען מיין הימעל מיט פלאמען? —

דאס האט דאך מיין אומה ערוואכט;
א, זינגט מיט מיר שירה צוזאמען!

אט בין איך געגאנגען אין מארק,
און פלוצעם א נביא געווארען!
שטייגט, אלע, נאך מיר אויף דעם בארג,
און קומט אויפ'ן רוף פון מיין האָרן!

און האלט איין דעם אָטעם און שווייגט,
א שווייגען פון פלאם און קדושה!
בלויז אויגען!.. בלויז פינגער! — שטיל צייגט
אויף מזרח! אויף אונזער ירושה!

בלויז אויגען!.. בלויז פינגער — שטיל צייגט
קיין מזרח, צום לאנד פון די זונען!
עס רופען די בערג אונז — נו, שטייגט!
עס רופט אונז דאס פעלד און דער ברונען!

עס רופט אונז דער טיימעל, דער פייגל
עס רופט אונז דער שיער און קעלטער
דערקענען וועט אונז יעדע צווייג,
דען יונג איז די אידישע עלטער!..

און האלט איין דעם אָטעם וואס גליהט
מיט חדוה, מיט פורכט און מיט פלאַטער —
נאר פלוצעם זאל פלאצען דאס ליד,
א ריס טהון זיך ווי פון א קראַטער!

און ס'זאל - ווי א ים אומגעשטערט -
זיך טראגען אלמעכטיג, מיט שטורעם!
ביז שפאלטען-זיך-שפאלטען די ערד,
און עפענען זאלען זיך קברים! ...

דאס זינגט דאך א אומה אין קאהר!
דאס זינגט דאך דאס פאלק פון לויים!
א נס איז געשעהען: דער דור
איז געווארען נביאים, נביאים! ...

און יענע וואס זענען נאך בלינד,
און זעהן ניט דעם הימעל, דעם בלויזען -
זאלען זיי בלייבען ווי הינד,
און שטארבען אין גלות אין גרויען!

און יענע וואס זענען נאך שויב,
און ווילן ניט הערען מיין שאלען -
זאלען זיי בלייבען צו רויב,
פאר קעץ און פאר גלות-שאקאלען!

אט בין איך געגאנגען אין מארק,
און פלוצעם א נביא געווארען!
שטייגט, אלע, נאך מיר אויף דעם בארג,
און קומט אויפ'ן רוף פון מיין הארן! ...

פּוּק

געשיכטע.

I.

איז געווען א פאלק אין גלות און געליטען...
ברידער! שפילט דעם ניגון פון בית-עולם און פון נאכט און ווינטער!
רעכטס א פינא. לינקס א אָרנעל. און א סאָווע שטעלט אין מיטען,
זאל די סאָווע קלאָנגען — און איהר העלפט איהר הינטער!

זעצט אוועק א קראַנקען זקן ביי דעם אָרנעל!
זאל ער שפילען כליפ-ניגונים, קברים-טענער — און א מידער
זאל ער פאלען צו דער ערד און בלוט פון נאָרנעל,
זאל זיך ניסען ווי א טויט-אַקאָרד צו זיינע לידער!

איז געווען א פאלק אין גלות און געליטען —
בלוטע, זקן, בלוטע אויס א ניגון פון בית-עולם!
וואו א מאַנסטר, וואו א גולף האט אויף אינו געריטען,
און צום שטויב געפויגען... וואו א מאַנס ר, וואו א גולם!

II.

האט א גלות-פאלק צעריסען זיינע קייטען!...
ברידער! שפילט א הימען! שפילט א פרעליכס! שטארקער! פלינקער!
שטעלט אין צירקעל אויס די פידלען, ציטרעס און טראַמפויטען,
פון דער רעכטער זייט דעם אָרנעל, און די פינא פון דער לינקער!

זעצט אוועק די שענסטע יונג-פרוי ביי דער פינא;
זאל איהר שירה זיין דאס ליד פון ענדע יאהרען!
און ניט ווייגען וועט די סאָווע מעהר — די בת-היענה
וועט פארשווינדען מיט איהר פייניג ליד פון וויסטען צאָרען!

שלום! שלום! גליק און פרידען! און פארמיידען מעהר פון טויטען
וועט מען אונזער אומה אויף דעם וועלט-מזבח!
ס'האט א גלות פאלק צעריסען זיינע קייטען —
תהלים, ברידער! לאַמיר זינגען תהלים! הויפט אן: למנצח!..

זשנת גאזלי באה!

בלאזט אין די שופרות פון מזרח ביו מערב,
און זאגט אן די בשורה איינער דעם צווייטען:
עס האבען די קינדער פון יעקב באפרייט זיך,
פון גלות, פון אנגסט, פון יאך און פון קייטען!

עס פלאטערט די אידישע פאהן שוין אין מזרח,
און ס'שפילט זיך אויף איהר שוין דער שטראהל
פון באגינען!

מיר האבען געזעעט מיט ברוט און מיט טרעהרען,
און שניידען מיר וועלען מיט אַדאַס און הימנען!

פרעהט אייך, אַ פרעהט אייך, איהר קינדער פון
יעקב!

זאל קלינגען אייער שיר איבער ימים און ערדען!
דער שענסטער פון דורות — איז אונזער נצחון:
מיר האבען געזיגט, ניט מיט שפיזען און שווערדען! —

אונזער איינציג כלי-זין — געווען איז דער ווילען,
און אונזער ארמע — דאס אייביגע לידען...
פרעהט אייך, אַ פרעהט אייך, איהר קינדער פון
יעקב,
מיט טרעהרען געזעעט — מיט ליד וועל'מיר שניידען!..

און וואו נאָר אַ בחור, אַ אידישער בחור,
און וואו נאָר אַ יונגפרוי פון אידישע טעכטער —
אין מאָרגענלאַנד אַלע! פארגרייט אייך! פארגרייט
אייך!
מיט פרייד און מיט שירה! מיט טעניץ און געלעכטער!

און זאלען די אלטע, די זיידעס און באבעס,
מארשירען אויף פאראויס מיט תורות און פאָהנען...
זיי פלעגען אונז לערנען ווי אידען צו בלייבען!
זיי פלעגען אונז שטענדיג אָן ציון דערמאָנען!...

די אלטע! די אלטע! זיי פלעגען דערצעהלען
אונז מעשות פון פרויהייט, פון אייביגען שלום...
און איצטער — די מעשות זיי ווערען מקוים
די האַפנונג אונזערע—איז מעהר ניט קיין חלום!

פרעהט אייך, אַ פרעהט אייך, איהר קינדער פון
יעקב,
זאל קלינגען אייער שיר איבער ימים און ערדען!
דער שענסטער פון דורות—איז אונזער נצחון:
מיר האבען געזיגט, ניט מיט שפיוזען און שווערדען!..

מלחמה.

א 1930

ס'איז א טויט...

ס'איז א טויט אַראָפּגעקומען
איינגעהילט אין רויטען געבעל,
און געעפענט זיבען טויערען
פון די אוצרות פּעך און שוועבעל.

און געעפענט זיבען טויערען
פון דעם גיהנם אונטער ערדען,
און צעלאזט אַ מחנה שדים,
מיט געשמרעקטע בלאַנקע שווערדען.

און באַפוילען צו דער מחנה:
פלינקער! ווילדער! ניט געשראַקען!
קוילעט אויס די גאַנצע פּריאה —
פון דעם בחור ביז דעם זקן!

פון דעם זויג-קינד ביז דער מוטער
פון דעם פּערד און ביז דעם עזעל!
ניט געשווינט קיין פּוים אפילו,
און קיין רייזעל און קיין גרייזעל!

וואַקסען הויפענס ביינער, איברים.
ציהען טייכען פלוט און טרערען,
און עס שווימט דער טויט אין מיטען,
און ער קוויקט זיך זאַט און גערן...

ענד-און-לענד און וויסט-און-לעדיג!
פלוך און חורבן! פּעך און שוועבעל!
ס'איז אַ טויט אַראָפּגעקומען,
איינגעהילט אין רויטען געבעל...

באלאנערט...

באלאנערט דאָס שטעדטעל פון אַלע פיער זייטען,
און אונטערגעצונדען און איבערגעלאָזען.

אַ שטורעם געקומען, צעלאַכט זיך אויף קולות,
דאָס ברענענדע שטעדטעל נאך מעהרער צעבלאָזען.

פון ווייטען אַ בערגעל—און דאָרט דער בית עולם.
זענען די מתים אַרויס פון די קברים,
און שטעהען און שווינגען און זעהען צו אַלעס,
ווי ס'ליאַרעמט דאָס פיער אין שוים פונ'ם שטורעם...

און ס'צייכענט זיך גרויליכס אויף רויטען—אין הימעל.
דאָס איז דאָך דאָס אָפבילד פון אומגליק און טרויער...
שוואַרצרויטע וואַלקענס אויף וואַלקענס אויף גרויע, —
וואַלקענס און רויך... אַ, וועלעכס איז גרויער!..

וואַלקענס און רויך—און ס'ליאַרעמט דער שטורעם!
דאָס ברענענדע שטעדטעל נאך מעהרער צעבלאָזען...
און ווייט—די טראַמפייטען זיי שאַלען און דראַהען,
איז עמיץ געפאלען—איהם איבערגעלאזען!

איז עמיץ געפאלען—א נייע נשמה,
וואָס קלאַמערט זיך עלענד צום פלוים פון בית-עולם...
און ס'שטעהען די מתים און קוקען פאַרוואונדערט:
וואָס איז דאָ! וואָס איז דאָ! רפוננו של עולם...

אין ס'בויען אין שטיל זיך די מתים אריבער,
און זענען מקבל די פרעמדע נשמה...
און אַלע צוזאמען פאַרשוילען זיך ערניץ:
די וועלט האָט געזינדיגט און גאָט נעמט נקמה!..

און ס'וואנדערט...

און ס'וואנדערט דער האר פון דער וועלט אין די
מאָהלען

פון אומגליק, פון צער און פון שלעכץ.
און ווייסט מעהר דעם וועג ניט צום טויער פון הימעל,
נעדענקט ניט זיין לינקס און זיין רעכטס.
און זעהט פאר זיך קיינעם— דאָך הערט ער ווי עמיין
פאַרנעהט זיך אין יאמער אין קרעכץ...

און ס'ציהט זיך דער האר פון דער וועלט אויף
די הורבות,

און בויגט צו דער ערד צו זיין אויער...
דאס וויינען די קברים, אומזיסטע פאַרוויסטע,
דאס קלאַנגט דאָך דער אייביגער טרויער...
און גאַט וויל אנמלויפען— דערקענט ער זיין וועג ניט,
און ווייסט ניט פון הימעל דעם טויער...

און פלוצעם צעוויינט זיך דער בורא פאַרצווייפעלט,
צעוויינט זיך אזוי ווי אַ קינד...

און ס'קלאַנגט מיט איהם אלעס— דער ים און די בערגער
דער הימעל, די ערד און דער ווינט.
און ביטערער קלאַנגען די שטיקער פון מענשען
אין בויד פון שאַקאלען און הינט...

די וועלט איז איינשוויגען, אויף אייביג איינשוויגען.
נאר עמיצער שמעהט נאך און שעלט.
דאס איז דאָך דער בורא. צעמישט און משוגע,
פון צער און פון אַנגסטען געקוועלט:
אַ קינדערלעך מיינע... פאַרדאַרבענע קינדער...
וואס האט איהר געמאַכט פון מיין וועלט?..

זיבען טעג ...

זיבען טעג און זיבען נעכט האט אין פעלד געקלאפט.
שווארצע בעך.

בו און בו און בו.

דער גרויסער בארג האט אויסגעשטרעקט זיין קאפ,
און געקוקט פארנאָפּט.

ערגעץ ב'האלט זיך אויס אַ שד און שמעקט און
צעהלט:

בו און בו און בו...

דער גרויסער בארג רוקט זיך אויף צוריק.

פאַטשט איהם עמיץ נאָך.

ס'איז די שרעק...

— באַרג! שטאַמעלט אויס די נאַכט,

שעפטשעט קוים דער טייך — וואוהיין?

— איך לויף פון שרעק!.. פון בו און בו און בו...

...

און ס'טוליעט זיך די נאַכט אָן טייך,

און ציהען זיך אין ווייט.

זענען דול. פון זין אַראַפּ.

דער טייך איז גאר קיין טייך.

אַ שוואַרצער קנייטש!

פלאַטערט — ביל-ביל-ביל...

די נאַכט איז מיד און פאַלט.

אַט פאַלט זי אום.

און ערגעץ שמעקט דער שד,

און צעהלט און צעהלט...

...

שוין..

די שטילקייט רוקט זיך ווידער אָן.

די שטילקייט — אזא ווייסער טוך,

דאָ און דארט צעפליקט,
 פון רויך און פלאם.
 די שטילקייט הילט דאס פעלד
 און קרעמפט זיך איין,
 און שוויגט.
 פלוצעם — אוי ליא-ליא... אוי ליא-ליא...
 זי וויינט.
 וואס איז געשעהן?
 זיבען טעג און זיבען נעכט האט אין פעלד
 געקלאפט.
 שוין.
 פארנעסט!

...
 די שטילקייט זוכט אַ מת.
 — וואו איז דער מת? דאס טויטע פערד?
 — פרעג די קראָהען. פרעג די הינט.
 זעהסט?
 ס'וואלגערט זיך אַ אויג אין פעלד.
 דעם פערדס אַ אויג...

...
 אַ ווינטעל קומט און טראנט אַ ציצה מיט.
 — וואו איז דער מת? דער טויטער איד?
 פרעג די קראָהען. פרעג די הינט.
 אַט ליגט די ציצה אויף אַ דאָרן,
 און פלאַטערט לינקס און רעכטס...

...
 ביינאכט —
 הויבט זיך אויף דאס איינציג אויג
 אויף זיבען שפאָן פון דר'ערד,
 טהוט אַ קוק, און פאַלט צוריק.
 רוימט די גראזען עפעס איין,

און ווערט פארשטארט . . .

. . .
א לאַשעק לויפט פון שטאדט.
פון שטיקלעך שטוב,
פון הויפענס שול און קלויסטער,
פון בערגלעך ווייס און געלבליד ליים.
— גראז!

— עס ניט, לאַשעק, אַט דאס גראז!
ס'האט פון שרעק זיך אויסגענעהרט.
פון בלוט געשפראַצט.
פון טאַמענס בלוט.
קוק! — דאָס שטאַרע אויג! . . .
שאַ.

און איצט פאַררייס די פאַדער-פיס!
דיין ליפ פאַרקנייטש!
שטרעק אויס דעם האַלז!
און שטאַרץ אריין אין הימעל גלייך!
און זעהסטו דארט אַ גאַט?! . . .
!

ערשמער מאי.

ערשמער מאי באנינט אין רויטען.
רויטער מאָרגען, רויטער נעפעל.
טראָפענס טוי מיט בלוט געמישטע,
דעמערונג נעמוגקט אין שוועבעל.

קוקט די זון מיט שמילען וועהמוט,
און צעברעקעלט איהרע שמראַלען
אין די טייכלעך בלוט פון יענע,
וואָס זיי זענען אימגעפאלען.

גרינע בלעטער רויט באַשפרענקעלט.
לאַנקעס גרין—געפארבט אין רויטען.
שפרינגט ארום אַ שוואַרצער וואָראָן
פון אַ טויטען צו אַ טויטען...

פיקט ער אויס די צונג ביי איינעם,
און ביים צווייטען ביידע אויגען.
און דעם טויטען אַרט דאס גארניט,
ליגט זיך רוהיג, אויסגעצויגען.

און עס שמעהט ניט אויף דער טויטער,
און ער ווערט ניט הויך און העכער—
אַ גיגאַנט וואָס לאזט אין וועג זיך
מיט צוויי שמאַרע אויגען-לעכער;

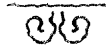
און צעלאַכט זיך ניט מיט יאָמער!
און צעוויינט זיך ניט פון הארצען!—
מיט אַ וויסמען טויט-געלעכטער!
מיט אַ הספד אייביג שוואַרצען!

און ער הויבט ניש אויף די פויסטען
א פארביטערטער אין לופטען! ...
ערשטער מאי פאנינט אין רויטען,
טוי און טויט צוזאמען דופטען! ...

ערגעץ האט א יתום-בוימעל
זיך באצירט מיט צווייט מיט ווייסען;
איז דער וואָראָן אָנגעפלויגען
און דעם צווייט גענומען רייסען ...

פלויז איין צווייג איז איבערבליבען,
האט מען ערגעץ אויסגעשאסען —
איז א מענשען-קאָפּ געפלויגען
און די צווייג מיט בלוט פאַרגאַסען ...

ערשטער מאי... דער פרייהייטס יום-טוב! —
ווערט באזונגען פון שאקאלען...
קוקט די זון מיט שטילען וועהמוט,
און צעברעקעלט איהרע שטראלען — — —

וואס דענקסטו טהון?...

וואס דענקסטו טהון, אָ, ליבער פריינד מיין,
נאָך דער ענד פון שלאכט?
— כ'וועל זיך אויסציהן אויף א קבר,
קלאָנגען טאָג ווי נאכט...
איך וועל קלאָנגען אויף מיין ברודער
מיט אַ שוואַרץ געוויין —
כיו כ'וועל ווערען צוגעוואקסען
צו דעם האַרמען שטיין...

וואָס דענקסטו טהון, אָ, ליבע מיידעל,
נאָך דער ענד פון שלאכט?
— איך וועל וואַנדלען איבער פעלדער,
וואַנדלען טאָג ווי נאכט...
וועל זיך כוינגען איבער שאַרבענס
ווי אַ שוואַרצער ראָפּ;
אפשר וועל איך אויסגעפינען
מיין ליבען חתנים קאָפּ...

וואָס דענקסטו טהון, אָ, ליבער בחור,
נאָך דער ענד פון שלאכט?
— אויף דעם שוואַרצען פערנעל וועל איך
זוכען טאָג ווי נאכט...
אפשר וועל איך דארט געפינען
בלימעלעך אַ צוויי...
פון מיין כלה'ס בלוט געוואקסען,
פון איהר אונשולד, וועה —

ארגענטינע.

מיון טויערער מארי — מיט ליבשאפט.

מארי.

מארי, ליבע מארי!

אין די ארגענטינער טויערען
מיינע לידער כ'האב פארלוירען...
און פארלוירען כ'האב מיין לירע,
און פארגעסען אין מיין שירה—

מארי, ליבע מארי!

און פארגעסען כ'האב מיין שירה—
האסטו מיר געשענקט א לירע,
און די לירע אנגעצויגען,
און דערפרישט מיט דיינע אויגען—

מארי, ליבע מארי!

אין די ווייסלעך דיינע דרימלען,
זיבען ברויטע פאמפא-הימלען!
און אין דיינע שווארצע אפּלען,
טהוט דער פלאטא-טייך זיך צאפּלען—

מארי, ליבע מארי!

אונטער דיינע שעהנע אויגען,
איז א שאטענדעל געצויגען,
טהוט א שאטענדעל זיך צוקען...
לאז מיך שמיל זיך בויגען, בוקען!—

מארי, ליבע מארי!

לאז מיך שמיל זיך בוקען, בויגען,
פאר א פאָרעל שעהנע אויגען...
צוקט א שאטענדעל און צימערט,
צוקט א שאטענדעל און פלימערט—

מארי, ליבע מארי!

ווי אין שאמען פון אַמבוען
טהוט אַ ווילדער נאַאומש רוהען —
רוהען לאָז מיין בליק דעם ווילדען
אין דיין שאמענדעל דעם מילדען —
מאַרי, ליבע מאַרי!

ווייס ווי שנעע וואס אויף די אַנדען,
זענען דייןע ברוסטען-ראַנדען!
ווייס ווי צארטע, קליינע טויפען
מיט צוויי ראָזע שנעבלעך, אויבען —
מאַרי, ליבע מאַרי!

דיינע לאַקען, שוואַרצע לאַקען,
ווי פון עמיצען צעשראַקען,
ווי פון עמיצען פאַרצוויפערט,
ווי אַ טשאַקאַ-וואַלד צעשוויפערט —
מאַרי, ליבע מאַרי!

ביזט אַ בוינאַ-נאַטשע בלימעל,
וואס געזעגענט האט דער הימעל,
מעהר פון אלע שעהנע בלומען,
ביי קלאהר וואַסערל, ביי פרומען —
מאַרי, ליבע מאַרי!

ביי פרום וואַסערל, ביי קלאהרעס...
ביזט די שעהנסטע בלום פון פלאַרעס!
ביזט די שעהנסטע סעניאָריטאַ,
פון דעם שטעדטעל קאַוואַזשיטאַ —
מאַרי, ליבע מאַרי!

אין דיין איינער שעהנער מינע,
ליגט די גאַנצע אַרנענטינע
מיט איהר צאַרמקייט, מיט איהר טונגענד,
מיט איהר חן און מיט איהר יוגענד —
מאַרי, ליבע מאַרי!

כ'האב פאַרנעמען דאָ מיין שירה —
האַסטו מיר געשענקט א לירע,
און די לירע אַנגעצויגען...
לאָז מיך שמיל זיך בוקען, בויגען —
מאַרי, ליבע מאַרי!

חתן-כלה.

אפגעארבייט אויפ'ן קאמפ—
קום איך צו מיין כלה.
גרייט זי מיר א ווייסען מיש,
רויסען וויין און חלה.

רויסט מיר איין א סוד אין אויער:
כ'האָב אַליין געפאַקען...
און זי קרומט מיר נאך דערביי,
ווי איך שטאַפּ די פאַקען...

לאך איך שטאַרק, לאכט זי אויך,
לאכען אלע, אלע...
זיס דער וויין געשמאַק דאָס ברויט,
געפאַקען פון מיין כלה!

אַפגעגעסען — איינגעשפּאַנט
ס'פּערדעל אין דער סולקע.
ווערט איהר טאַטע באלד אין כעס:
— ווידער א פּראָגולקע!..

אַלע אָווענד — טענה'ט ער —
דאַרף מען ניט גולאַיען!..
זעהט ער אז מ'הערט איהם ניט,
הערט ער אויף צו שרייען...
פּאַהר'ן מיר אויף איהר טאַטענס קאַמפּ,
זענען מיר צופּרידען;
אידיש לאַנד און אידיש גראָז
חתן-כלה — אידען...
113

אידען וואָס זיי ליבען זיך,
נאָר ווי אידען קענען.
זעהען מיר ווי מערב-צו
פאַרג און טייכעל ברענען...

ס'איז די זון פאַרגאנגען דאָרט
אין ראָזעווער נסיסה.
שטרעקט פאַרשעהמט מיין כלה מיר
איהרע ליפלעך זיסע...

פלוצעם—אָ—דערשרעקט זי זיך:
ס'שוואַרצט זיך וואָס פון ווייטען...
ס'רייט א נאַאומש אויף זיין פערד—
וויזן זאָל ער איצט רייטען?..

פאָהרט דער נאַאומש אונז פאַרביי,
שמייכעלט צו מיין מיידעל...
שמעלט זיך אפ און ציהט ארויס
דאָס מעסער זיינס פון שידעל...

טוליעט זיך מיין כלה צו
דערשראקען צו מיין האַרצען...
און דער נאַאומש בינדט זיין האַנד
מיט'ן פאַנטש דעם שוואַרצען...—

— ליבע מיינע, שרעק דיך ניט;
לאָז איהם מיט זיין מעסער—
כ'וועל איהם ווייזען אז איך שלאָג
מיט הוילע הענד פיעל פעסער!

איינס און צוויי— און אָנגעכאַפּט
דעם נאַאומש פאַר'ן נאַקען
און א שליידער איבער זיך,
אַזש די ביינער קנאַקען!

— דע'חעמע... פערדאָ'נעמע...
פעט ער זיך און ציטערט.
לאָז איך איהם— שמעהט ער אויף
מיט בושא און פארביטערט.

כאַפט זיין פערד און שמיל אוועק;
טעהר קיין וואָרט אפילו...
און מיין ליבע שמעהט און קוועלט,
טאַנצט אַזש פון גדולה...

ס'איז די זון פאַרגאַנגען שוין
אין ראָזעווער גמיסה...
איצטער, טייערע, שמרעק מיר אום
דיין מיילעכעל דאָס זיסע — — —

מענדאזע.

אמאל איז געפלוויגען א שנעע-ווייסער מלאך
בלימעלעך קלייבען אויף דר'ערד פאר זיין געטין:
ליליען, דאליעס, לאַנדיש, מאַננאַליעס,
מאַרגאַריטקעס, יאַסמין, וויאַלעטען;
פאַפּוצען די פלימעלעך מיט זון-שיין און טוי-גלאַנץ,
און בינדען מיט שטראַלען די בלומען-בוקעטען.

אזוי ווי דער מלאך געשוועבט האט אין רוימען
צו פאַנגען די זון-שיין און טראַפּעלעך ראָסע,
דעם שימער אין נין-נאַלד פון בלאַנזענדע שטראַלען—
פון איילעניש האט ער פאַרלוירען אַ ראָזע...
געפאַלען די הויז איז צופּיסענס די אַנדען—
פון איהר איז געוואָרען: מענדאָזע!

אַ, ליבע מענדאָזע! די שטאדט פון דעם וויינשטאַק!
עס האבען די פּערג איבער דיר זיך דערהויבען,
און היטען דיין בתולה'שען חן און דיין פּענקשאַפט,
דיין פּוים מיט מאַראַנצען, דיין קעלמער מיט טרויבען...
אַ, ליבע מענדאָזע! די שטאדט פון דעם וויינשטאַק!
איך ציה אָן מיין האַרפע און וועל דיך טהון לויבען!..

אַ, ליבע מענדאָזע! די שטאדט פון געמורמעל
פון וואסער פאַרבענקמעס, פון קלאַגענדע שטראַמען,
וואס פליסען אראפ פון דער שפיץ קאַרדיושעראַ,
פון שנעע וואס ער קושט זיך מיט הימעל— זיי שטאַמען...
וואס ס'איז זיי באַשעהרט בלויז די סעדער צו זעמען,
און בענקען אומגליקליך נאך תּהומות און ים'ען...

א, ליבע מענדאָזע! די שמאדט פון די פערנער,
וואס שמעהען פארליבמע און אייפערן ביטער
דער זון, דער לבנה, די שטערען, דעם וואַלקען,
דעם שמורעם, דעם רעגען, דעם ווינט און געוויטער—
און וועה איז צו יענעם וואס וויל דיך פאהערשען:
די אַנדען אויף איהם!— מיט צאָרען און ציטער!

איך ליב דיך, מענדאָזע! איך וואג דיך צו ליבען!
פאַרנעב מיר, דעם דיכטער, מיין דרייסטקייט און העזה;
איך ווייס דו ביזט געטליך! עס האט דאך אַ מלאך
אמאל אין די רוימען פארלוירען אַ ראָזע...
געפאלען די רויז איז צופיסענס די אַנדען—
פון איהר איז געוואָרען: מענדאָזע!..

טאַננאַ פון טויט.

איז זי הויך און שלאַנק און בויגיג;
ער איז שלאַנקער, נרעסער!
פון צעווישען זיינע צייהנער
שמעקט אַרויס דאָס מעסער.

האַט דאָס מעסער זיינס צוויי שאַרפען,
בלאַנקען זיי און בלענדען.
און אַ בלויער וואַלען-נאַרמעל,
קרעמפּט איין זיינע לענדען.

זי—פאַציהרט מיט רויטע סטענגעס,
אין אַ קורצע קליידעל.
שמרעקט דער יונג אויס זיינע אַרעם,
קעהרט זיך אָפּ די מיידעל...

הענד אויף דיכען, קאַפּ פאַרריסען,
שטאַרע, שטאַלצע אויגען...
צערענט זיך דער יונג און בויגט זיך,
שמעהט ער אויסגעבויגען...

לויערט, לויערט און ער יאָגט זי,
יאָגט זי אין אַ רעדעל.
יאָגט זי, יאָגט זי, איין שפרונג צוויי שפרונג,
און געכאַפּט די מיידעל!

ווי געכאַפּט נאָר — באלד נעטוליעט,
און געדריקט צום האַרצען...
און אַ שליידער — פלייבט די מיידעל
אויף די קניהען שטאַרצען.

פינקלען זיינע נרויסע אויגען,
ווערען זיי נאָך נרעסער.
פון צעווישען זיינע צייהנער,
שמעקט אַרויס דאָס מעסער...

ווערט דער יונג אַ גוטער פּלוצעם;
קוקט ער מילד, באַישובט..
כאַפט די מיידעל — ווערען ביידע
אין דער לופט פאַרכישופט...

און מען דרעהט זיך אין אַ ווירבעל,
ניך און ניך און ניכער...
דוכט זיי שוועבען, דוכט זיי פליהען,
דוכט, ס'איז גאָר אַ וויכער!..

זיינע לאַקען שטאַרק צעפאַטעלט,
איהרע — שטאַרק צעשוּיבערט.
שוועבט מען, שוועבט מען און מען ווירבעלט
און מען איז פאַרצויבערט.

קרייזען רעכטס און קרייזען לינקס,
און קרייזען אין דער לופטען.
פרוסט צו פרוסט און מויל צו מויל,
און לייב מיט לייב זיך העפטען...

ביידע קערפערס ווערען איינער,
פּיס אָן פּיס זיך פלעכטען...
ווערט דער גוטער יונג פאַרוואַנדעלט
ווידער אין אַ שלעכטען.

און— אַ שליידער. און נעכאַפט זי.
און געווארפען ווידער;
און אָט האָט ער זי אומאַרעמט,
מרעשטשען איהרע גלידער!..

פינקלען זיינע גרויסע אויגען,
ווערען זיי נאָך גרעסער.
אין שוועב צוויי שוועב, אין בויג צוויי בויג —
איינגעשמעקט דאָס מעסער!..

בויגט דאָס מיידעל זיך ארונטער,
בלייבט זי ווי אַ טויטע —
הענגען נאָך די לאַקען איהרע,
און די סמענגעס רויטע! — — —

אָווענִידָא דע מאַיאָ.

אין אָווענד צעלאַכט זיך אין מיט-שטאדט אַ חיה, מיט פלאם-רויטע אויגען, מיט ברענענדע אפּלען, וואס טיקען זיך זינדיג, און בלאַנזען און צאפּלען, — דאס לאַכט דאָך די גאס אָווענִידָא-דע-מאַיאָ!

זי שטרעקט איהרע ארעם, און בויגט איהרע פינגער, די ביינערנע פינגער געטרוקענט פון תּאָה, ביי גלעזעל שאַמפּאַניער, ביי פּשוטער קאווע, מיט רייכע אַלפּאַנסען, מיט פּשוטע זינגער...

ביי טיירע ביפּשמעקסען אויף גלענדענדע טעלער, ביי שיסעל געפּרעגעלטע זשאַבעס און מיזלעך... אויף רייכע סוּהאַרען, — אין שמוציגע הייזלעך, — אין טאַנץ-קאַבאַרעטען, — אין רויכניגען קעלער...

די גאס פון דעם מאַיאָ!.. וואו עס וואַקסט ניט קיין בלימעל, נאר רויזען פון זילבער, און גאלדענע דערנער... וואו פרויען געגאַרטע, און מענער מיט הערנער, דינגען צו פאַקבוס אין וויין-רויטען הימעל...

פאַרשידענע טענער... פון בעטלער-ניגונים, פון פלייט און פון פידעל און פיאנע, און אָרגעל, און שיכורע טרערען, און בלוט פון אַ גאַרגעל, פון איינעם וואס גוסעט ביי טישעל, ביי גרינעס...

און אנדערע טענער — פיעל שענערע, בעסערע, פון עמיצענס הארצען אריבער פון ענגשאפט... ווער זינגט דארט? ווער זינגט דארט? איך זינג דארט פון בענקשאפט, וואס זינג איך? וואס זינג איך? איך זינג שמונה-עשרה!

ביינאַכט שמונה-עשרה אויף אָווענִידָא-דע-מאַיאָ! ווער הערט דען דעם ניגון פון בענקשאפט געצויגען? מיט ברענענדע אפּלען, מיט פלאם-רויטע אויגען, צעלאַכט זיך די חיה... צעלאַכט זיך די חיה...

היישרעק.

ס'האט אן אלטער קאַרענטינער,
מיר דערצעהלט אָט די געשיכטע,
פון די מענגעס די געדיכטע,
פונ'ם היישרעק ארגענטינער:

אויף די פעלדער פון דער משאַקאַ,
האט געלעבט מיט ווייב און קינדער,
און מיט פערד און שאף און רינדער,
דער קאַציקע הומאַ-האַקאַ.

און מיט זיי אן אלטע מומער—
האט זי ג'הייסען קאַרא-באַבאַ,
איז געוועזען זעהר אַ גראַבע
פון פיעל האַניג, מילך און פומער.

זענען ווייסע אנגעקומען—
הומאַ-האַקאַ'ן באלד דערשאסען,
זיינע קינדער'ס בלוט פארגאסען,
און זיין ווייב אוועקגענומען.

און קאַציקעס ווייץ געשניטען,
און געקוילעט זיינע קעלבער,
און גערויבט קאַציקעס זילבער,
אויף קאַציקעס פערד געריטען.

בלויז די אלטע איז אנטרינען,
זיך באהאלטען אין די וועלדער,
און פון דאָרט באטראכט די פעלדער,
וואו די קינדערס בלוט—גערינען...

האט איהר שטים מיט וועה און צאָרן,
זיך געטראגען איבער משאַקאַ:
הומאַ-האַקאַ! הומאַ-האַקאַ,
זעה וואס ס'איז פון אונז געווארען!

זון מיין! זון מיין! וועה מיין עלטער!
זעה די ווייסע, וואס זיי טהוען—
ווי זיי צינדען די אָמבױען,
און דעם שױער, און דעם קעלטער!

אונזער שונא, די זשאַטאַיער,
האַסטו איםער אפגעטריבען!
און ס'איז שטענדיג גאנץ געפליבען,
אונזער קעלטער, אונזער שױער!

האַסט געזיגט אין דיין נקמה!
און קיין בראַך ניט— אין דיין פאַנצער!
און דיין פויגען איז אַ גאַנצער,
איבערפליבען אין מלחמה!

אַבער איצט— אָ, גרויסער זיגער!
האַסט אומזיסט געשמעלט דיין בויגען!
ס'איז דיין פּייל אומזיסט געפּלויגען!
שטאַרקער זייגען ווייסע קריגער!...

גרויסער גייסט פון טשאַקאָ-וועלדער!
לערן אויס מיך כישוף-שפּרוכען!—
וועל איך שעלמען, וועל איך פּלוצען,
מיינע אָפּגערויבטע פעלדער!...

.....

אַ מכשפה— זי געוואָרען...
און געפּלוצט אזוי צו זאָגען:
היישרעק זאָל דער וויגט אָניאַגען
אויף דעם ווייץ און אויפ'ן קאַרן!
אויף די פּלוימען, אין די שפּאַלמען,
זאָל ער ליגען און זיך פּאַרען,
און די אייעלעך אויף יאָהרען,
אין דער האַרטער ערד באַהאַלמען!

ווען דער שניט וועט צייטיג ווערען,
זאל דער היישרעק זיך אָנטראָגען,
און זאל געכטיגען און מאַגען,
און פאַרניכטען און צעשטערען!

.....

ווייט פון מענשען, ווייט פון ישוב,
זיבען מייל פון אימוואַנגאָ,
וואו די וויכרען מאַנגען מאַנגאָ,
פליסט אַ טייכעל ברוינער כישוף.

דאָרטען וואוינט איצט די מכשפה,
פון איהר שבט איבערבליבען...
דרייצעהן צעפלעך, הערנער זיבען,
און צוויי אויגען—פלאַם און שרפה!

און צוויי קליקעס פון די ליפען,
און צוויי קרומע עלענכויגען,
און אַ נעזעל אויסגעצויגען,
און געבראכען קנאָך-אין-ריפען...

איינגעהילט אין סטענגעס ראָבע,
ציישען בלויע, יאָשצערזיעס,
אונטער שוואַרצע פיצירזיעס,
ליגט די אלטע קאַראַפּאַפּאַ.

שפרייט און וואַרפט מיט ראָבע סטענגעס,
וואַרפט און פאַכעט ביזן הימעל,
הערט זיך פלוצעם אַ געטימעל,
קומט דער היישרעק אָן אין מענגעס...

שווערע מענגעס און געדיכטע,
אויף די פעלדער ארגענטינער—
ס'האט אַן אלטער קאַרענטינער,
מיר דערצעהלט אַט די געשיכטע...

ביים ים.

א פויגעל שרייט גיט ווייט פון ים:
פיק-פיק! פיק-פיק! דוין-דוץ-וויל!
א פישער זיצט אזוי ווי א תם:
באשלאי-באשלו — און פיפקעט שטיל.

די זון פארגעהט און פלויצט מיט שיין:
קי-קי, קי-קי, א רויטער פלעק...
עג-לוש-מא-לאין! עג-לוש-מא-לאין...
דאס איז דאס ליד פון ים ביים ברעג!

זומער-טאג.

צוויי צוויי טעסס. טרילפ-טריפ.
כמארעט זיך. א האַגעל קומט.
טוויל. טענגנן. טון. קיין שאַרד. קיין ריהר.
שוואַרצט זיך וואָס. שטומט-שטומט.

פליא-ליא. הע-העט. ס'פליצט!
טררר. באַס! דא-רא-ראַפ!
טרא-דא! טרילדאָס! טראַטאַב:
א דונער. דער ערשטער טראַפ.

אז-אז... אזי-אזי... דער שטורעם רייסט.
ס'קעהרט זיך איבער בוים נאך בוים.
פליא-ליא, טרא-טאַב! פליא-ליא, טראַטאַב!
שוואַרץ די וועלט. א פלינדער רוים.

.....

פא... דין-דין... און-און.
לויטער. ס'טריפט נאך וואו...
קיין שטורעם מעהר, קיין וואַלקען מעהר,
און— פא... דין-דין... ס'טריפט נאך וואו...

אויפ'ן קאמפ

א הייסע שטילקייט. שששא

פלוצעם האט א גרויסע כמארע
זיך אָנגעזויפּט אין טייך פון פּאַראַנאַ
מיט וואַסער און מיט פּאַרע,
מיט הייסען דאַמפּ —
און פאַרפלייצט דעם קאַמפּ.

א מין רעגען ס'האט גענאמען!
גלייך ס'האָט עמיצער גענאָמען,
פון די שוואַרצע שטראָמען וואַסער!
בלויז אַ דאָרן שטעהט אַ נאַסער,
און לאַכט אין זיך פאַרדאָרבען...
די רויטע רויז געשטאָרבען!
און עלענד קוקט דאס פעלד.
ס'איז שוין נאַכט געווארען,
און דער דאָרן,
ציטערט אויך פון קעלט,
און שטעהט און שעלט...

אפּגעגענט.
שטיל. עפעס טראַכט אין רוים.
פון ערגעץ קומט אַ ווינטעל, ציהט זיך קיים...
אין געזעגענט
האט די ערד זיך מיט'ן הימעל,
אין פול מיט רונז, קרוודע
אויף דער כמארעס בעזער עובדה —
כאַפּט זי איצט אַ דרימעל.

קיהל.
דער הימעל ווערט אלץ בלאסער,
ארום איז פריקרע-שטיל.
פון אויבען ציהען כמארעס,
פון אונטען—וואסער...
און דאס ווינטעל—מעשה נערות—
מרייבט די וואַלקען,
נאנצע באַלקען,
מיט אַ זינער-שמייכעל...
ווי הייז?
ווער ווייסט. אפשר אינ'ם היכל,
וואו שטן וואוינט מיט זיינע זיהן.

נאכט.
דאס פעלד איז אלץ פארטראכט.
ערגעץ קרעהט אַ האַן פארשמאכט...
און אַ גאאומט שפילט ניטארע:
— אַ טשיניטא! מי טשיניטא...
אָנגעקומען איז אַ כמארע,
אַ, טשיניטא! מי טשיניטא!..

זוי עס טהומ דער רעגען גיסען!
און די בליצען—זוי זיי בלענדען!
און מיין זאָטעל איז צעריסען,
און דער גארטעל פון די לענדען!...

און די לאַסע כ'האב פארלוירען,
און דאָס מעסער און דאָס שווערדעל!..
שמעה איך איצט ביי דיינע טויערען,
אַ טשיניטא—מיט מיין פערדעל!

און אין מיטען וועג ביי וואַנען,
שמעהט אַ איד צעטראַגען.

די פערדלעך—מיד, דערשלאָגנען...
פאַהרט, הפנים, פון אַ שטחה,
שמעהט ער איצט ביים וואָגען—
דאווענט מנחה:

— אַ מין רעגען! אַ מין רעגען!
האַט אַ תל געמאַכט די וועגען,
און צעווייקט די אַלפּא-בלעטער!
דעם מאַאיז צעפוילען וועט ער!...
כ'האַפּ נאָך צוואַנציג קילאָמעטער,
ביז צו זעהן די שפיצען בויכער,
פון דער קינטאַ ברוך-משה'ס!...
וידבר ה' אל משה לאמור,
ועשית כבוד נהושת...
און פון דאָרטען,
ביז מיין נאָרטען—
אַ לענוועס זיכען, אַכט;
און ס'איז שוין נאַכט!...
קאַרנע צוועלעף לענוועס!
און אַט פאלען שוין די זשענוועס!...

אַ פויער-מיידעל שלעפט זיך מיד.
דערזעהט זי דאָרט אַ טייכעל—
דעקט זיך אָפּ די פיסלעך ביזן בייכעל,
פליסקעט זיי און זינגט אַ ליד...
נעהט פון פעלד אצונד,
די קיה געמאַלקען.
ערגעץ בילט אַ נאַכער הונד...
פון צעוויישען פיצלעך וואַלקען,
אין אַ שמערען ריידעל,
קוקט די לבנה מיט אַ וויכער לוסט,
צו אַ פייכטען קוסט,
און דערמאָנט אַ אָפּגעדעקטע ברוסט,
פון אַ יונג פאַרשעהמטער מיידעל!..

דער פאמפערא.

אויף די הויכע אנדעם-שפיצען,
אויף זייער שטאלצער קאָרדיזשערא,
ווערט געבוירען דער פאמפערא,
אין אַ מוטער-טראַכט פון בליצען...

מיט צעשפרייטע פליגלען, שטאַרע,
מיט אַ שמים פון בראַנז און אייזען,
טראַגט ער זיך זיין גבורה ווייזען,
דורעך דונער בליץ און כמאַרע!..

ווען דער מעכטיגער פאמפערא,
נידערט פון די הויכע אנדען,
אנגעגורט מיט שטויב און זאנדען,
און מיט וואַלקענס ברייטע, שווערע—

פיהלט זיך אין דער לופט דאס שאַלען,
פון אַ יונגען, ווילדען לעבען—
גלייך ווי טויזענד מענגעס לייבען,
וואַרטען עמיצען באַפאַלען!..

פיהלט זיך דאן אין לופט נשמה,
פון אַ אפגענאַרטען גיבור,
וואס ער לאזט זיך צו זיין ליבער
אויף נקמה! אויף נקמה!

דער פאמפעראַ איז געקומען!
שמיל! אַט הערט זיך שוין זיין ברויזען!..
זעהט: ער פליקט דאָרט וואַלקען-רויזען...
שוואַרצע בלומען! שוואַרצע בלומען!..

ווי אַ שוואַכער טערף-טערף,
רייסט זיך אַנגסטיג פון דער טראַמפּאַ,
אזוי קאָרטשעט זיך די פאמפּאַ,
אין די אַרעמס פון פאמפעראַ!..

און עס פייניגט זי דער שמורעס,
און צעשוויבערט זי מיט צאָרן...
פון אַ בלימעל ביז אַ דאָרן,
שמעהט און קלאַנט פאַרשעהמט און אָרעס...

מיט פאַרמאַכטע, מידע אויגען,
אויף אַ שוואַרצער, פייכטער מטה,
ליגט די שעהנע סעניאָרימע,
ליגט די פאַטפאַ אויסגעצויגען...

אויף אַ צייט איז זי געשמאָרבען!..
מיט טריאומף און ווילדע עהרע,
טראַגט זיך ווייטער דער פאַמפּעראָ,
בליצענד שפּאַטיש פון זיין קרבן...

און ער שמיצט אוועק מיט גאָה,
זיינע שוואַרצע ליבעס-רויזען...
ביז ער גרייכט דעם ים דעם גרויסען,
און דערטרינקט זיך דאָרט אין תּאוה...

אויף די הויכע אַנדעס-שפיצען,
אויף זייער שטאַלצער קאָרדיושעראַ,
ווערט געבוירען דער פאַמפּעראָ,
אין אַ מוטער-טראַכט פון בליצען...

און ביים ברעג פון פּוענאס-אירעס,
אין דעם ים—ווערט ער פאַרלאָרען,
מיט זיין אימפעט, מיט זיין צאָרן
מיט די בליצען, מיט די כּמאַרעס...

די באדייטונג פון די פרעמדע ווערטער—אין די
לידער. (נאכ'ן א"ב.)

מאלדאוואנישע:

וואלוי—וועהגעשריגען!

סוואנסטוגארגי—הייליגער געאָרגי.

פאָרניאלע—אזא מעלאָדי.

פלויער—אזא הילצערן פויגעל.

שי כואי פאָש?—וואס מאַכסטו?

שפאָנישע:

אָטנו—אזא בויס וואס וואַקסט גאנצע יובלות.

אַנדען—די הויכע פערג אויף דער גרעניץ פון ארגענטינא און משילע.

גאַאומש—א פראַסטער הייסבלומיגער טיפ פון די אין פעלד.

געבוירענע ארגענטינער.

דע'חעמע—לאָזט מיך אַס.

זשאַטאיער—אזא שבט.

זשענוועס—קליאַטשעס.

ששאַקא—א שטיק וואלריג לאנד אין יוד-אמעריקא.

טראַמפא—א נעץ.

טשיניטא—א דאָרפישער ליבעס-צונאמען פאר די הויגע מידלעך.

טעראַ-טעראַ—אזא פויגעל.

לאַסע—דער שטריק מיט וועלכען די גאַאומשען כאַפּען די בהמות.

סעניאָריטע—א מידעל.

סולקע—א וועגעלע אויף צוויי ריידלעך.

פלאָרעס—(בלומען) א פארשטענדעל פון פוענאם-איירעס.

פאָנטשא—(פאָנטשא) אזא מין שאַל אין וועלכען די גאַאומשען

הילען זיך.

פאַמפא—ארגענטינער סטעפּעס.

פער'דאָנעמע—זייט מיר מוחל.

פאַמפּעראַ—א שטורעם וואס טראגט זיך דורך דער פאַמפּא.

קאָוואַזשיטא—א פארשטענדעל פון פוענאם-איירעס.

קאַמפּ—פעלד.

קאָרדיושעראַ—די קייט פון די אַנדען-בערג.

קאָרענטינער—א געבוירענער אין דער ארגענטינער פראווינץ

קאָרענטינעס.

קאַציקע—דער עלטסטער פון א שבט.

